Poštnina plačana v gotovini. Leto LXII V Ljubljani, v četrtek 20. decembra 1934 Štev. 288 a Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Usodne številke

Eden najznačilnejših pojavov tega desetletja je nagli dvig japonskega naroda. To pa ni osamljeno dejstvo, ki bi se omejevalo na severo-vzhodni kot azijske celine, ampak se zdi, da imamo pred seboj usoden pokret, ki zajema vsa nebelokožna plemena sveta, od katerih je japonsko po svoji darovitosti in umni prisvojitvi bele omike najbolj napredno. Kitaj kljub ogromnim notranjim težavam in zaostalosti iz prejšnjih stoletij doživlja političen in nravstven preporod. Indija se z angleškim gospodstvom nikakor ni sprijaznila in njena težnja po neodvisnosti je tem večja, čim bolj se širi krog njenega razumništva. Pa tudi v drugih deželah Azije, kjer belo pleme še vrši svojo nadoblast, je politična osamosvojitev domačinov postala zavestna politična težnja. Tudi v Afriki čujemo baš v zadnjih letih o nevarnem podtalnem vrenju posebno na severni polovici, in v Abesiniji imamo celo že politično popolnoma izoblikovan pokret, ki si je postavil za cilj izrinjenje bele rase in njenega političnega vpliva iz Afrike sploh. V Srednji Ameriki in v severovzhodnem kotu Južne Amerike, kjer imamo še nekaj evropske posesti, je čedalje jačja težnja po osvoboditvi od gospodarske nadvlade Zedinjenih držav Severne Amerike in Evrope, kar izhaja iz okrepljene plemenske in politične zavesti nebelokožcev oziroma mešancev iz belega in rdečega plemena.

Vzroki tega pojava so kaj različni. Minula vojna je pokazala, da so nekateri evropski narodi nujno potrebovali pomoči nebelih čet, kar je dvignilo samozavest kolonij. Vojna pa je tudi sprostila dolgo tlačene prirodne nagone nebelokožih narodov, ki so spoznali, da bi tudi oni utegnili s pomočjo tiste civilizacije, ki jo razširjajo njihovi beli gospodarji, na podlagi narodnega dviga, osnovanega približno na tistih načelih, kakor jih propovedujejo v Evropi fašizem, poraziti svoje tlačitelje in izkoriščevalce. Kar pa najbrže z največjo silo instinktivno okrepljuje nebele narode, je biološko dejstvo, da številčno silno naraščajo, dočim beli narodi v primeri z njimi v celoti v večjem ali manjšem tempu padajo. V tem oziru je potrebno, da si ogledamo nekaj številk.

Nedavno je izšla biološka statistika nemškega državnega statističnega urada, ki zasluži vso pozornost. Iz nje posnemamo v glavnih potezah sledeče: L. 1800 je znašalo število prebivalstva vse zemlje 587 milijonov, l. 1932 pa je živelo na zemlji 2030 miljonov duš. To se pravi, da se je prebivalstvo sveta v 132 letih pomnožilo za trilnpolkrat. Do 1. desetletja 20. stoletja se prebivalstvo Azije, kolikor so nam sploh glede te celine kakšne številke na razpolago, ni znatno bolj pomnoževalo nego evropsko. V zadnjem četrtstoletju pa začenja Evropa naglo zaostajati za ostalim svetom, predvsem za znatno mešano barvno Ameriko in za Avstralijo, kjer se je prebivalstvo pomnožilo v tem razdobju dvanajst- (Amerika) in deseterokratno (Avstralija). Za zemljo samo ogromen porast prebivalstva ne pomeni nevarnosti, ker zemlja lahko preživi petkrat večje število ljudi. Tudi padanje plodovitosti belega plemena ni za zemljo zaenkrat še nobena nevarnost, ker je nebelokožnega prebivalstva vedno več. Pač pa bo imelo pojemanje števila belega plemena, ki je zlasti močno med najbolj civiliziranimi narodi, to je v zapadni, severni in srednji Evropi, za posledico premik omike in moči ter novo razdelitev tvornih sil v prilog nebelokožih plemen.

Danes štejejo bela plemena 678 milijonov, to je eno tretjino vsega prebivalstva zemlje. Zato bi od števila ljudi, ki se na zemlji vsako leto rodijo, to je od 61 milijonov duš, moralo priti na belokožce 20.3 milijonov, v resnici pa odpade na belokožce samo 17 milijonov ali 27.9%. To razmerje bi bilo še znatno bolj neugodno, če ne bi Rusi prispevali od tega 4½ mi-ijonov duš na leto. Nazadovanje rojstev je splošno po vsej severni, srednji in zapadni Evropi in se pozna celo že v Italiji, dočim sta Španija in Portugalska zaenkrat še manj prizadeti. Najbolj se drži vzhodna Evropa, pa tudi tu že opazujemo pojemanje porodov na Poljskem, dočim so Madjari začeli hudo nazadovati že pred vojno. Francija, ki je bila dozdaj klasičen vzgled nazadovanja rojstev, je danes to svoje mesto odstopila Nemčiji, Avstriji, Veliki Britaniji, Švedski in Švici. Najbolj in v najbolj naglem tempu nazadujejo rojstva v zadnjih letih v Nemčiji.

Res da skoro vse evropske dežele izkazujejo še presežek rojstev nad smrtmi. Samó Francija, v kateri umira nenavadno veliko ljudi, izkazuje absolutno zmanjšanje svojega prebivalstva. Toda tudi v ostalih državah je presežek samo navidezen, ker ima svoj vzrok samó v zmanjšanju števila ljudi, ki spadajo k starčevstvu, katero je preje veliko raje umiralo nego danes, ker gre številka starosti, ki loči življenje od smrti, splošno navzgor. Z eno besedo, plodovitost bele rase stalno pada, dočim se starostna meja zvišuje zaradi napredka higiene. Ako bi izločili ta poslednji činitelj, bi videli, da prebivalstvo absolutno pada ne samo v Franciji, ampak tudi v Nemčiji, v skandinavskih deželah in v Švici. Pa tudi na Nizozemskem, v Italiji in v slovanskih državah presežek daleko ni tako velik, kakor se zdi.

Če predpostavljamo, da bo težnja, ki vede k nazadovanju rojstev, ostala enaka, lahko že zdaj dobimo, četudi pomaknemo starostno mejo navzgor, kolikor le mogoče, sliko Evrope še preko l. 1960. Zapadna in srednja Evropa bosta do l. 1945 še nekoliko, pa prav malo po absolutnem številu prebivalstva napredovali, od tega leta pa bomo imeli absolutno nazadovanje, ki se bo boljinbolj stopnjevalo. Na Norveškem moremo računati z malenkostnim presežkom še do l. 1960, dočim bodo Italija, vzhodna Evropa in balkanske dežele izkazovale primeroma precej velik absolutni narastek svojega prepivalstva še preko l. 1960.

Pogubne posledice omejevanja rojstev se posebno pokažejo pri zgodovinskem primerjanju števila prebivalstva v Franciji in Nemčiji. Za časa Ludvika XIV. je bila Francija najbolj obljudena dežela Evrope, ki je daleč presegala prebivalstvo Nemčije. L. 1850 sta imeli obe državi že približno enako število prebivalstva, to je vsaka okoli 36 milijonov duš. Od tega leta naprej do 1914 se je nemški narod razmnožil na 68 milijonov duš, dočim Francozi niso prišli nad 40. Tudi Vel. Britanija in v zadnjem času Italija sta število franc. naroda prekosili in po dveh desetletjih bosta celo Poljska in Ukrajina šteli več prebivalstva nego Francija. To dejstvo ima že danes svoje posledice, ker je treba naraščajočo politično in kulturno vlogo, ki jo začenjajo igrati narodi vzhodne in jugovzhodne Evrope, to so predvsem Slovani, pripisovati v prvi vrsti njihovemu naravnemu pomnoževanju. L. 1930 je na vsakih 100 prebivalcev odpadlo na germanske dežele 30, na romanske 24.4, na slovanske pa 45.6 rojstev. L. 1960 bo to razmerje sledeče: 26.9 : 22.3 : 50.8.

Kakor se v Evropi premika moč od germanske in romanske rase na slovansko, tako se opazuje ta premik na celem svetu v odnosu med belo raso in nebelimi narodi. Brez dvoma bodo ti narodi, ne pa Evropci, naseljevali še one ogromne prostore našega planeta, ki so bodisi neobljudeni bodisi le redko obljudeni, kakor n. pr. Tibet, Mongolija, Sibirija, ekvatorijalna Afrika, Avstralija, porečje Amazonasa itd. itd. Pa ne samo to, nebelokoži narodi težijo tudi po naseljevanju v deželah, kjer bivajo kot vladajoč narod belokožci, in imajo vse nade na uspeh, ker so njihove delovne moči bolj poceni in neprimerno bolj skromne, kakor je evropski delavec. V Franciji n. pr. znaša priselek nebelokožih narodov, večinoma iz francoskih kolonij, 6 milijonov ali že 15% celokupnega prebivalstva. V Srednji in Južni Ameriki se rdečekožci in mešanci neprimerno bolj pomnožujejo nego bela nadplast, ki vedno bolj izgublja na vplivu. V Združenih državah Severne Amerike znaša število nebelokožega prebivalstva že več kot eno desetino. Avstralijo, o kateri se je dozdaj upravičeno računalo, da jo bodo Anglosasi naselili docela, bodo najbrže napolnila domača plemena, ne glede na to, da po njej težijo tudi Japonci. Istotako je v Afriki, kjer klima absolutno onemogočuje naselitev notranjosti po belem plemenu.

Z eno besedo, naraščanje prebivalstva je pri belem plemenu v prvi vrsti, kar se tiče Germanov, katerim pa bodo sledili tudi drugi, že danes tik pri kraju. V prihodnjih desetletjih bomo imeli absolutno nazadovanje in močno ostaritev vseh Evropcev. To bo imelo neobhodno za posledico padanje plemenske biološke moči, zato ker so, kar je značilno, ravno najbolj sposobni deli prebivalstva podvrženi upadanju plodovitosti. Na enak način so stari kulturni narodi Evrope padli s svoje višine in odstopili svoje politično in kulturno mesto »barbarom«. Kako bi se dalo to zaustaviti, to je seveda drugo vprašanje, ki ga na tem mestu ne obravnavamo.

Kriza naše vlade se bliža koncu

B. Jevtić sestavlja novo vlado

Obširna posvetovanja namestniškega sveta in mandatarja krone

Belgrad, 19. decembra. b. Zunanji minister Bogoljub Jevtić je bil ob priliki vladne krize, ki je izbruhnila včeraj, ko je podal demisijo vlade predsednik Uzunović, danes že drugič sprejet v avdijenco pri namestniku knezu Pavlu. Pri jutranji avdijenci je dobil Jevtić mandat za sestavo nove vlade ter je dopoldne že pričel razgovore z osebnostmi, ki prihajajo v poštev. Ob 2 popoldne sta mandatar Jevtić in dr. Kojić odšla iz kabineta zunanjega ministrstva in se odpeljala skupaj domov. Jevtić, ki je bil dobro razpoložen, je dejal časnikarjem, ki so čakali pred poslopjem zunanjega ministrstva, da je dobil mandat in da je že pričel konzultiranja za sestavo nove vlade. Časnikarji so zunanjemu ministru Jevtiću čestitali h krstni slavi, ki jo slavi danes.

Bogoljub Jevtič.

B. Jevtić izhaja iz stare srbske družine v Kragujevcu, kjer je bil rojen leta 1866. Gimnazijo je dovršil v Belgradu, pravne študije pa na različnih evropskih univerzah, tako v Parizu, Zürichu, Berlinu in Monakovem. Leta 1911 je bil sprejet v zunanje ministrstvo, kjer je v hitrih presledkih napredoval vsled svoje velike marljivosti. Večinoma je služboval v inozemstvu in sicer na težavnih postajankah, kot v Tirani, Rimu. Parizu, kjer je bil dalj časa svetnik, v Bruslju in Madridu. Povsod je zapustil ime pridnega in preudarnega uradnika, ki mu je ugled domovine pri srcu. Od leta 1926 do 1927 je bil naš poslanik v Tirani, nakar je bil imenovan za našega poslanika na Dunaju, kjer je ostal do Živkovićeve šestojanuarske vlade, ki ga je imenovala za ministra dvora, kjer je postal najbližji in najbolj zvesti sodelavec pokojnega kralja Aleksandra. Blagopokojni kralj je spoznal njegove vrline, njegovo veliko delavnost, njegovo politično neomadeževanost, njegovo neprecenljivo zvestobo ter njegov realen pogled v življenje. Zato ga je pri preosnovi vlade 2. julija 1932 poklical na čelo zunanjega ministrstva, položaj, ki ga je ohranil v vseh vladnih krizah, ki so nastopile od 5. novembra 1932 in 7. januarja 1934, ko je prevzel ministrsko predsedstvo Nikolaj Uzunović. Kot vodja naše zunanje politike je razvil pod natančnimi navodili blagopokojnega kralja izredno delavnost, ki je prodrla led na Balkanu in dala pobudo za sklenitev Balkanske zveze ter otvorila čisto novo dobo v odnošajih naše države do Bolgarije. V dobo njegovega ministrovanja spada tudi notranja utrditev Male zveze, ki se je v posebnem paktu strnila v eno samo zunanjepolitično celoto (25. februarja 1932). Bil je na tem, da ob svojem kralju izvede nove dalekosežne preosnove naše zunanje politike tudi v predelu Italije, ko je marsejski zločin trenutno zaustavil ta razvoj. Nismo še pozabili vloge, ki jo je Jevtić igral nedavno v Ženevi, kjer je njegova resnost in brezstrastna preudarnost dvignila ugled naše države v inozemstvu, kot nikdar poprej.

Gosp. Bogoljub Jevtić je poročen z gospo Olgo, rojeno Nikolajević, iz znane vojaške družine. Njen oče je bil divizijski general in je svojo drugo hčerko dal sedanjemu vojnemu ministru armijskemu generalu Petru Živkoviću za ženo.

Jevtić med časnikarji

Belgrad, 19. decembra. m. Časnikarji so Jevtića obkrožili pred zunanjim ministrstvom in mu stavili razna vprašanja:

»Ali bodo zvečer že kaki rezultati?«

Gosp. Jevtić: **Mislim, da jih še ne bo.**

Časnikarji: **»Potemtakem čakamo zastonj.«**

Gosp. Jevtić: **»Nikar se ne mučite nocoj.«**

Ker je gosp. Jevtića čakal pred zunanjim ministrstvom avtomobil, so ga časnikarji vprašali: **»Gospod minister, ali odhajate na dvor?«**

Gosp. Jevtić je kratko odvrnil: **»Da.«**

Časnikarji: **»Ali se boste vrnili v ministrstvo?«**

Gosp. Jevtić: **»Da.«**

To je bilo tudi vse.

Glas iz Prage

Praga, 19. decembra. c. Češkoslovaški tiskovni urad poroča, da je dobil Jevtić mandat za sestavo široke koncentracijske vlade. Dopoldne je že sprejel več osebnosti in so izgledi za njegov uspeh najboljši.

Glas iz Londona

Pariz, 19. decembra. AA. Današnji **pariški jutranjiki** so objavili tole vest iz Londona.

V diplomatskih londonskih krogih **smatrajo, da bo rekonstrukcija jugoslovanske vlade na nacionalni in liberalnejši osnovi ne le izboljšala notranji položaj, temveč tudi omogočila vladi pod predsedništvom Jevtića, da igra zelo značilno vlogo na mednarodnem področju. Njegov verjetni prihod na oblast smatrajo v Londonu kot jamstvo, da se bo mednarodni položaj pomiril in da bodo bolgarsko-jugoslovanski odnošaji na prijateljski način rešeni.**

London, 19. decembra. b. Tukajšnji tisk ni iznenaden zaradi demisije jugoslovanskega zunanjega ministra Jevtića in zaradi krize, ki je izbruhnila, ker smatra vse to kot prirodno posledico dogodkov. Večina listov smatra, da je popolnoma pravilno, če novo vlado sestavi Bogoljub Jevtić, ker bi vsaka drugačna rešitev, pa tudi, če bi bila taka rešitev prehodnega značaja, neugodno vplivala na ureditev razmer v Podonavju in bi morda celo onemogočila francosko-italijanski sporazum, ki ga želi Velika Britanija. Tisk veruje v državniške sposobnosti kneza namestnika, za katerega pravijo listi, da je od prvega trenutka šel po pravi poti.

Francija o naši krizi

Pariz, 19. decembra. AA. Kriza jugoslovanske vlade je izzvala živahne komentarje pariških političnih krogov iz listov. Današnji jutranjiki priobčujejo razna poročila iz Belgrada o krizi. Mnogi listi jih komentirajo tudi s posebnimi članki.

»Petit Parisien« priobčuje poročilo svojega belgrajskega dopisnika, ki pravi, da je kriza izzvala v belgrajskih političnih krogih dokajšnjo nervozo. Dopisnik piše dalje: Jevtićev odhod gledajo tudi z mešanimi čuvstvi, ker bi ga moglo inozemstvo tolmačiti kot posledico vloge, ki jo je Jevtić igral v Ženevi. V resnici pa je treba sklep, ki ga je sprejel svet Društva narodov o jugoslovansko - madjarskem sporu, pripisati samo hladnokrvnosti, samopremagovanju in gibkosti jugoslovanskega zunanjega ministra. Ta spor bi bil v drugih okolnostih in z drugimi ljudmi lahko imel prav resne posledice za vso Evropo.

List objavlja vrhu tega članek publicista Burgesa, ki pravi med drugim: V Belgradu je izbruhnila ministrska kriza, le nekaj dni po končani veliki mednarodni razpravi, v kateri je Jugoslavija zaradi avtoritete, energije in mirne vztrajnosti svojega zunanjega ministra dosegla neoporečen uspeh in izvojevala zadoščenje pred ženevskim razsodiščem. Nato opisuje Burges, kako je izbruhnila kriza. Ta kriza pomeni iznenadenje. Dočim so Beneša in Titulesca pri povratku v svoje prestolnice obsuli s cvetjem, je zadel njun jugoslovanski tovariš v jugoslovanskem kabinetu na opozicijo, ki bi bila morda pri drugi priliki umevna, ki pa jo je težko doumeti po Jevtićevi popolni moralni in diplomatski zmagi v Ženevi, v korist Jugoslavije. Nato piše Burges o notranjih političnih razlogih krize in opozarja na čuden sprejem, ki so ga Jevtiću priredili nekateri njegovi tovariši. Semkaj spada tudi nenavadni komunike. Oboje je iznenadilo svet. V resnici je inozemstvo pričakovalo drugačnega sprejema. Na kraju navaja Burges možnosti, ki jih daje kriza in pravi:

Jugoslavija je v preteklosti zelo trpela od nekih notranjih sporov.

Kralju Aleksandru se je z njegovim velikanskim ugledom narodnega junaka posrečilo naposled obvladati te spore. V zadnjih letih njegovega vladanja je bila Jugoslavija močna in relativno napredna. Vsi Jugoslovani, v prvi vrsti pa voditelji, naj že pripadajo katerikoli stranki, bi morali imeti na srcu to, da ohranijo in nadaljujejo to veličastno delo kralja Aleksandra. Vzlic pomiritvi, doseženi v Ženevi, je Evropa še danes v takšnem stanju nestabilnosti, da notranji antagonizem v Jugoslaviji ali v katerikoli drugi državi, ne bi mogel brez velike nevarnosti dominirati nad sedanjimi brigami.

Nemir, ki se izraža v članku g. Burgesa, prihaja do izraza tudi v nekaterih drugih pariških listih. Tako piše »Petit Journal«:

Odsotnost g. Jevtića v bodoči kombinaciji s položaja, na katerem je v najkritičnejših trenotkih pokazal mir in hladnokrvnost ter energijo, ki se jim je ves svet čudil, bi dala hočeš-nočeš povoda, da se evropska javnost, posebno pa francoska, resno zaskrbi. Pravijo, nadaljuje list, da gre samo za notranjo politiko in da se g. Jevtič ne sklada z g. Uzunovičem glede sestave kabineta. Toda v tem trenotku bi nesloga v notranji politiki Jugoslavije imela pomen zunanjepolitičnega dogodka.

Drugače pa list misli, da Francija mora imeti zaupanje v svoje prijatelje Jugoslovane, ki so dali dokaza o svoji solidarnosti; Francija pričakuje, da bodo sami najbolje znali urediti svojo notranjo krizo.

Saint-Brice priobčuje v »Journalu« članek, v katerem omenja razcepljenost jugoslovanskih političnih krogov in se izprašuje, kako se bo kriza rešila. Saint-Brice izraža željo, da bi prišlo do kombinacije pomiritve in sprave.

G. Marcel Pays piše v »Excelsiorju« takisto o krizi jugoslovanske vlade in izraža željo, da bi se čim prej in čim ugodneje uredila. Pisec je prepričan, da je smrt blagopokojnega kralja Aleksandra globoko pretresla ves jugoslovanski narod, v istem pasusu članka pa zadaja vprašanje: Ali ni razloga za naš strah, da bi mogle politične koterije izkoristiti to bolest in izrabile neka nerazpoloženja ali osebne kombinacije?

Vsi večerni časopisi pišejo zelo obširno o dogodkih v Belgradu. »Paris Soir« piše, da je dobil Jevtič neomejen mandat za sestavo koncentracijske vlade. Glavni urednik Gabriel Perreux pravi, da je treba povode krizi iskati predvsem v notranji politiki. Francija mora biti vesela, da je za rešitev krize izbran Jevtič, ki je na polju politike mednarodnega sporazumevanja pokazal toliko dobre volje. Jevtičeva zmaga v Jugoslaviji bo pomenila tudi zmago ženevskih sklepov proti vsem poskusom nekaterih politikov, ki niso zadovoljni z mirovno akcijo Zveze narodov.

Nikolaj Uzunovič

Nikolaj Uzunović je bil rojen v Nišu leta 1873 kot sin kmeta. Dovršil je pravne študije in bil nastavljen kot sodnik v raznih krajih Srbije. Pod Pašićem je postal kmalu vodja centruma radikalne stranke. Večkrat minister je postavil 8. aprila 1926 svojo prvo vlado, 24. decembra svojo drugo in 1. februarja svojo tretjo vlado. Nato se nahaja zopet večkrat na čelu manjših resorov v vladah, ki so se vrstile do 6. januarja. Dne 15. decembra 1931 postane predsednik takratne Jugoslovanske kmetsko radikalne demokracije, zapusti to mesto 5. julija 1932 in postane 20. oktobra 1932 predsednik parlamentarnega kluba prekrščene Jugoslovanske nacionalne stranke, kar je ostal do današnjega dne. Dne 27. januarja 1934 je v tej funkciji sestavil svojo četrto vlado, ki jo je do danes že trikrat preosnoval.

★

Indija - zvezna država

London, 19. decembra. TG. Danes je tudi višja (lordska) zbornica sprejela zakonski predlog o novi ustavi Indije na zvezni podlagi.

Usodne številke

Eden najznačilnejših pojavov tega desetletja je nagli dvig japonskega naroda. To pa ni osamljeno dejstvo, ki bi se omejevalo na severo-vzhodni kot azijske celine, ampak se zdi, da imamo pred seboj usoden pokret, ki zajema vsa nebelokožna plemena sveta, od katerih je japonsko po svoji darovitosti in umni prisvojitvi bele omike najbolj napredno. Kitaj kljub ogromnim notranjim težavam in zaostalosti iz prejšnjih stoletij doživlja političen in nravstven preporod. Indija se z angleškim gospodstvom nikakor ni sprijaznila in njena težnja po neodvisnosti je tem večja, čim bolj se širi krog njenega razumništva. Pa tudi v drugih deželah Azije, kjer belo pleme še vrši svojo nadoblast, je politična osamosvojitev domačinov postala zavestna politična težnja. Tudi v Afriki čujemo baš v zadnjih letih o nevarnem podtalnem vrenju posebno na severni polovici, in v Abesiniji imamo celo že politično popolnoma izoblikovan pokret, ki si je postavil za cilj izrinjenje bele rase in njenega političnega vpliva iz Afrike sploh. V Srednji Ameriki in v severovzhodnem kotu Južne Amerike, kjer imamo še nekaj evropske posesti, je čedalje jačja težnja po osvoboditvi od gospodarske nadvlade Zedinjenih držav Severne Amerike in Evrope, kar izhaja iz okrepljene plemenske in politične zavesti nebelokožcev oziroma mešancev iz belega in rdečega plemena.

Vzroki tega pojava so kaj različni. Minula vojna je pokazala, da so nekateri evropski narodi nujno potrebovali pomoči nebelih čet, kar je dvignilo samozavest kolonij. Vojna pa je tudi sprostila dolgo tlačene prirodne nagone nebelokožih narodov, ki so spoznali, da bi tudi oni utegnili s pomočjo tiste civilizacije, ki jo razširjajo njihovi beli gospodarji, na podlagi narodnega dviga, osnovanega približno na tistih načelih, kakor jih propovedujejo v Evropi fašizem, poraziti svoje tlačitelje in izkoriščevalce. Kar pa najbrže z največjo silo instinktivno okrepljuje nebele narode, je biološko dejstvo, da številčno silno naraščajo, dočim beli narodi v primeri z njimi v celoti v večjem ali manjšem tempu padajo. V tem oziru je potrebno, da si ogledamo nekaj številk.

Nedavno je izšla biološka statistika nemškega državnega statističnega urada, ki zasluži vso pozornost. Iz nje posnemamo v glavnih potezah sledeče: L. 1800 je znašalo število prebivalstva vse zemlje 587 milijonov, l. 1932 pa je živelo na zemlji 2030 miljonov duš. To se pravi, da se je prebivalstvo sveta v 132 letih pomnožilo za trilnpolkrat. Do 1. desetletja 20. stoletja se prebivalstvo Azije, kolikor so nam sploh glede te celine kakšne številke na razpolago, ni znatno bolj pomnoževalo nego evropsko. V zadnjem četrtstoletju pa začenja Evropa naglo zaostajati za ostalim svetom, predvsem za znatno mešano barvno Ameriko in za Avstralijo, kjer se je prebivalstvo pomnožilo v tem razdobju dvanajst- (Amerika) in deseterokratno (Avstralija). Za zemljo samo ogromen porast prebivalstva ne pomeni nevarnosti, ker zemlja lahko preživi petkrat večje število ljudi. Tudi padanje plodovitosti belega plemena ni za zemljo zaenkrat še nobena nevarnost, ker je nebelokožnega prebivalstva vedno več. Pač pa bo imelo pojemanje števila belega plemena, ki je zlasti močno med najbolj civiliziranimi narodi, to je v zapadni, severni in srednji Evropi, za posledico premik omike in moči ter novo razdelitev tvornih sil v prilog nebelokožih plemen.

Danes štejejo bela plemena 678 milijonov, to je eno tretjino vsega prebivalstva zemlje. Zato bi od števila ljudi, ki se na zemlji vsako leto rodijo, to je od 61 milijonov duš, moralo priti na belokožce 20.3 milijonov, v resnici pa odpade na belokožce samo 17 milijonov ali 27.9%. To razmerje bi bilo še znatno bolj neugodno, če ne bi Rusi prispevali od tega 4½ mi-ijonov duš na leto. Nazadovanje rojstev je splošno po vsej severni, srednji in zapadni Evropi in se pozna celo že v Italiji, dočim sta Španija in Portugalska zaenkrat še manj prizadeti. Najbolj se drži vzhodna Evropa, pa tudi tu že opazujemo pojemanje porodov na Poljskem, dočim so Madjari začeli hudo nazadovati že pred vojno. Francija, ki je bila dozdaj klasičen vzgled nazadovanja rojstev, je danes to svoje mesto odstopila Nemčiji, Avstriji, Veliki Britaniji, Švedski in Švici. Najbolj in v najbolj naglem tempu nazadujejo rojstva v zadnjih letih v Nemčiji.

Res da skoro vse evropske dežele izkazujejo še presežek rojstev nad smrtmi. Samó Francija, v kateri umira nenavadno veliko ljudi, izkazuje absolutno zmanjšanje svojega prebivalstva. Toda tudi v ostalih državah je presežek samo navidezen, ker ima svoj vzrok samó v zmanjšanju števila ljudi, ki spadajo k starčevstvu, katero je preje veliko raje umiralo nego danes, ker gre številka starosti, ki loči življenje od smrti, splošno navzgor. Z eno besedo, plodovitost bele rase stalno pada, dočim se starostna meja zvišuje zaradi napredka higiene. Ako bi izločili ta poslednji činitelj, bi videli, da prebivalstvo absolutno pada ne samo v Franciji, ampak tudi v Nemčiji, v skandinavskih deželah in v Švici. Pa tudi na Nizozemskem, v Italiji in v slovanskih državah presežek daleko ni tako velik, kakor se zdi.

Če predpostavljamo, da bo težnja, ki vede k nazadovanju rojstev, ostala enaka, lahko že zdaj dobimo, četudi pomaknemo starostno mejo navzgor, kolikor le mogoče, sliko Evrope še preko l. 1960. Zapadna in srednja Evropa bosta do l. 1945 še nekoliko, pa prav malo po absolutnem številu prebivalstva napredovali, od tega leta pa bomo imeli absolutno nazadovanje, ki se bo boljinbolj stopnjevalo. Na Norveškem moremo računati z malenkostnim presežkom še do l. 1960, dočim bodo Italija, vzhodna Evropa in balkanske dežele izkazovale primeroma precej velik absolutni narastek svojega prepivalstva še preko l. 1960.

Pogubne posledice omejevanja rojstev se posebno pokažejo pri zgodovinskem primerjanju števila prebivalstva v Franciji in Nemčiji. Za časa Ludvika XIV. je bila Francija najbolj obljudena dežela Evrope, ki je daleč presegala prebivalstvo Nemčije. L. 1850 sta imeli obe državi že približno enako število prebivalstva, to je vsaka okoli 36 milijonov duš. Od tega leta naprej do 1914 se je nemški narod razmnožil na 68 milijonov duš, dočim Francozi niso prišli nad 40. Tudi Vel. Britanija in v zadnjem času Italija sta število franc. naroda prekosili in po dveh desetletjih bosta celo Poljska in Ukrajina šteli več prebivalstva nego Francija. To dejstvo ima že danes svoje posledice, ker je treba naraščajočo politično in kulturno vlogo, ki jo začenjajo igrati narodi vzhodne in jugovzhodne Evrope, to so predvsem Slovani, pripisovati v prvi vrsti njihovemu naravnemu pomnoževanju. L. 1930 je na vsakih 100 prebivalcev odpadlo na germanske dežele 30, na romanske 24.4, na slovanske pa 45.6 rojstev. L. 1960 bo to razmerje sledeče: 26.9 : 22.3 : 50.8.

Kakor se v Evropi premika moč od germanske in romanske rase na slovansko, tako se opazuje ta premik na celem svetu v odnosu med belo raso in nebelimi narodi. Brez dvoma bodo ti narodi, ne pa Evropci, naseljevali še one ogromne prostore našega planeta, ki so bodisi neobljudeni bodisi le redko obljudeni, kakor n. pr. Tibet, Mongolija, Sibirija, ekvatorijalna Afrika, Avstralija, porečje Amazonasa itd. itd. Pa ne samo to, nebelokoži narodi težijo tudi po naseljevanju v deželah, kjer bivajo kot vladajoč narod belokožci, in imajo vse nade na uspeh, ker so njihove delovne moči bolj poceni in neprimerno bolj skromne, kakor je evropski delavec. V Franciji n. pr. znaša priselek nebelokožih narodov, večinoma iz francoskih kolonij, 6 milijonov ali že 15% celokupnega prebivalstva. V Srednji in Južni Ameriki se rdečekožci in mešanci neprimerno bolj pomnožujejo nego bela nadplast, ki vedno bolj izgublja na vplivu. V Združenih državah Severne Amerike znaša število nebelokožega prebivalstva že več kot eno desetino. Avstralijo, o kateri se je dozdaj upravičeno računalo, da jo bodo Anglosasi naselili docela, bodo najbrže napolnila domača plemena, ne glede na to, da po njej težijo tudi Japonci. Istotako je v Afriki, kjer klima absolutno onemogočuje naselitev notranjosti po belem plemenu.

Z eno besedo, naraščanje prebivalstva je pri belem plemenu v prvi vrsti, kar se tiče Germanov, katerim pa bodo sledili tudi drugi, že danes tik pri kraju. V prihodnjih desetletjih bomo imeli absolutno nazadovanje in močno ostaritev vseh Evropcev. To bo imelo neobhodno za posledico padanje plemenske biološke moči, zato ker so, kar je značilno, ravno najbolj sposobni deli prebivalstva podvrženi upadanju plodovitosti. Na enak način so stari kulturni narodi Evrope padli s svoje višine in odstopili svoje politično in kulturno mesto »barbarom«. Kako bi se dalo to zaustaviti, to je seveda drugo vprašanje, ki ga na tem mestu ne obravnavamo.

Velik Lavalov govor

„Zvesti Jugoslaviji!“

Francoski zunanji minister o poteku pogajanj z Italijo

Pariz, 19. dec. AA. V svojem velikem govoru, ki ga je imel snoči zunanji minister Laval v senatu med proračunsko razpravo, se je dotaknil tudi Jugoslavije. Govoreč o nedavnem zasedanju Zveze narodov v Ženevi, je Laval najprej pojasnil sklepe o Posaarju. Zatem je govoril o jugoslovanski pritožbi proti Madjarski in dejal:

V tej resni razpravi je Francija, kakor sem to poudaril že v Ženevi, podpirala Jugoslavijo in bila na njeni strani. Pred vso javnostjo sem naglašal, kolikšna solidarnost obstoja med obema državama in da te skupnosti nismo nikoli zanikali. Pri tej priliki sem — to bom storil pri vsaki priliki — naglašal, da vztraja francoska politika pri ohranitvi sedanjih državnih mej. S to resnico se morajo sprijazniti vse vlade, ki jim je do pomiritve v Evropi. Kot delegat Francije sem sodeloval pri pomiritvi in zmernosti. To nalogo mi je olajšala modrost, mir in čut odgovornosti, ki ga je kazal v vsej krizi po marsejskem atentatu jugoslovanski zunanji minister Jevtič. Pridružili so se mu tudi njegovi tovariši od Male zveze. V naši oblasti pa, žal, ni bilo, da bi nadomestili neizmerno izgubo, ki je zadela Jugoslavijo. Pač pa je bilo potrebno, da dobi Jugoslavija s kasnejšo rešitvijo primerno moralno zadoščenje. Do tega je imela pravico na podlagi pravičnosti in zaradi neizmernosti njene nesreče. Potrebno je bilo, da se Jugoslavija prepriča o tem, da bo treba poiskati vse odgovorne osebe in zahtevati kaznovanje krivcev. Resolucija Sveta Zveze narodov je dala jugoslovanski vladi vse upravičene pomiritve. Po drugi strani pa ni bilo dovolj, obsoditi preteklost, marveč smo morali skrbeti tudi za bodočnost. Žal države zdaj niso dovolj oborožene proti političnemu terorizmu, ki se je v zadnjem času upravičeno pojavljal. Mednarodno sodelovanje na tem področju še ni organizirano tako, kakor bi moralo biti, in če bi države izpolnile svoje dolžnosti glede medsebojne vzajemnosti. V tem oziru sem dal pobudo za predlog, ki se mu ne more ničesar očitati. Naš predlog Svetu Zveze narodov ne omejuje azilnega načela in političnih svoboščin, na drugi strani pa bo omogočil točno nadzorstvo in uspešnejše pobijanje mednarodnega terorizma. Prepričan sem, da sem s tem samo tolmačil željo francoskega parlamenta. Zločin v naši dobi ne sme biti orodje politike.

Pri tej priliki ne bi izpolnil svoje dolžnosti, če ne priznam angleškemu delegatu časti in zasluge, ki si jih je stekel s svojim nepristranskim nastopom kot poročevalec. Priznanje pa zasluži tudi delovanje italijanskega delegata.

Govoreč o sedanjih pogajanjih med Francijo in Italijo zaradi zbližanja in sodelovanja med obema, je Laval vnovič omenil Jugoslavijo in rekel:

Naši prijatelji iz Male zveze nam lahko zaupajo. Prijateljstvo Francije je neomajno. Prepričani naj bodo že vnaprej, da bo francoska vlada pri vseh vprašanjih in razgovorih z italijansko vlado povsod upoštevala njihove lastne interese.

Jugoslovanskemu narodu pošiljam v njegovi neizmerni žalosti, ki mu jo je priredila usoda, ponovne izraze našega zvestega prijateljstva. Samopremagovanje in dostojanstvo njegovih upraviteljev nam potrjuje njihovo modrost in hkratu njihovo zaupanje in vero v Francijo. Naša solidarnost, ki je nismo nikoli odrekli, nam omogoča, da računamo na njihovo sodelovanje pri potrebnem delu medsebojnega razumevanja in pomirjevanja med narodi, zlasti med sosedi.

Francija in Rusija

Laval se je v svojem govoru tudi dotaknil razmerja med Francijo in Sovjetsko Rusijo. Ta del govora posebno hvali Jules Sauerwein v nocojšnjem »Paris Soir«. Članek pravi, da je treba pozdraviti pogum, s katerim je Laval ponovno dokazal, da je francosko zavezništvo iskreno in zvesto. Marsikdo bi hotel intrigirati sedaj proti francosko-ruskemu zavezništvu in s tem onemogočiti pogajanja za vzhodni pakt. To pa ne bo mogoče, ker je Laval tako jasno povedal, da Francija ne bo niti najmanj prelomila določila onega »gentlemen agrementa«, ki je bil sklenjen v Ženevi med Litvinovim in Lavalom.

Odmev v Rimu

Rim, 19. dec. b. Fašistični tisk še ni nikdar kazal tako velikega navdušenja za italijansko-francosko sodelovanje kakor danes po Lavalovem govoru. Snočni govor francoskega zunanjega ministra Lavala, ki ga je imel v francoskem senatu, smatrajo tukajšnji politični krogi za zgodovinski akt in nihče več ne dvomi, da je sporazum med Francijo in Italijo dovršeno dejstvo. Tako vlada, kakor tudi ves italijanski tisk je posebno zadovoljen in navdušen nad onim delom Lavalovega govora, v katerem je Laval poudaril, da vodi sedaj Francija pogajanja na dveh straneh, in sicer za sklenitev vzhodnega pakta in za sklenitev italijansko-francoskega sporazuma. Prepričani smo v uspeh teh pogajanj, je dejal Laval. Pri svojih pogajanjih z Italijo ne nameravamo urediti samo čisto francosko-italijanskih sporov, ampak hočemo delovati pomirjevalno tudi v vseh ostalih glavnih vprašanjih splošne politike. Laval je dejal, da se obrača na Mussolinija, do katerega goji največje spoštovanje, da mu poda roko za skupno sodelovanje ter pozdravlja šefa prijateljske države in priznava njegove zasluge za pomiritev in tudi njegove miroljubne težnje. Italija to roko sprejme.

Iluzije III. cesarstva

Boljševizem v različnih barvah

Leta 1892 je zajela Evropo nalezljiva bolezen. Prišla je iz Italije, zato so jo imenovali influenco. Proti koncu svetovne vojne je prišla iz Španije podobna mrzlična bolezen in takrat smo jo imenovali špansko hripo. Tudi boljševizem je nalezljiva bolezen. Ta bolezen napade vsak narod drugače, zato je tudi vsak narod drugače imenuje; v bistvu pa gre vedno za isto bolezen, tako v Rusiji, Nemčiji, Španiji in Mehiki.

Narodni socializem je tudi neke vrste boljševizem, piše »La Croix«. Med nemškim in ruskim gibanjem se vedno bolj kažejo skupne poteze. Obe strani se postavljata v pozo prvakov narodnih in ljudskih svoboščin, ki edini morejo obnoviti življenje v smislu novega pojmovanja; ista politična vladavina, ki je majhni skupini, »eliti«, izročila vso oblast; ta lahko neomajno gospoduje vsemu narodu, nekaki čredi, ki jo veže »Volksgemeinschaft« in v kateri ni več razlike med osebami, stanovi in verami. V Rusiji imajo »avantgardo proletarijata«, v Nemčiji plemensko elito; toda na eni in drugi strani isto zanikanje vseh naravnih pravic, individualnih in korporativnih, kakor tudi vseh svobodnih ustanov; isti mehanizem vseh sil, osredotočenih v korist ene in edine »plemenske elite«, isto izrabljanje instinktov množice, isti kult sile. V Nemčiji, kakor v Rusiji, so bile pri organizaciji dela žrtvovane socialne zahteve gospodarski proizvodnji, dostojanstvo človeške osebe obratovanju političnega in gospodarskega stroja.

Tudi v verskem in moralnem redu so pojmovanja povsem enaka. Krščanstvo je bilo v svoji stoletni obliki potlačeno. Žena, zakon, otrok so vredni le toliko, kolikor so lahko koristni. Vsi so samo za državo: človek je ponižan na stopnjo živali, ki jo poveljnik s pomočjo strahu vodi, ako ni bila na nekak drug način pridobljena za gibanje samo. Namesto naravnih zakonov je stopila volja skupine oboževanih načelnikov. Če obstoji kakšna razlika med nemškim in ruskim gibanjem, jo je treba le iskati v različnosti položaja obeh narodov. V Rusiji so zanikali in pobijali Cerkev in vero; v Nemčiji se je pokazalo, da bi verski boj škodoval državi, zato hočejo iz Cerkve napraviti politično orodje. Narodni socializem protestira, ko ga obdolžujejo poganstva, toda po svojih političnih, gospodarskih, socialnih, moralnih in verskih naukih je popolnoma nasproten krščanski veri. Med krščanstvom in poganstvom ni srednje poti. Čimbolj se narodno-socialistična vladavina razvija, tem bolj se kaže njen protikrščanski značaj. Meseca marca tega leta je sveti oče dejal nemški mladini iz Düsseldorfa, da narodna socialistična Weltanschauung vodi naravnost v poganstvo; nadaljnji razvoj v Nemčiji je pokazal, da je sveti oče povedal to, kar čedalje bolj čuti vsak nemški vernik.

Narodno-socialistično gibanje ni nevarno samo Nemčiji, ampak tudi vsej Evropi zaradi svojih pangermanskih teženj. Predvojna Nemčija zopet vstaja. Nemčija filozofov, zgodovinarjev in vojakov, ki je navidezno 14 let spala, se vzbuja. Na vladi so danes pangermanisti, ki merijo na najbližjo postojanko, to je Avstrijo.

„Hitler ist Deutschland!“

Ni bolj neprijetnega, kakor čitati narodno-socialistični tisk, ki je poln hinavščine, laži in sovraštva. Toda to čitanje je vendar poučno. Slučajno mi je prišel v roke list »Arbeit und Staat«, to je glasilo »Fronte dela«, na katerega morajo biti naročeni vsi člani te organizacije. Z velikanskimi naslovi stoji na prvi strani tiskano: »Hitler ist Deutschland« (Hitler je Nemčija). Malo nižje pod tem naslovom drugi naslov: »Weimar ist tot, Potsdam lebt« (Weimar je mrtev, Potsdam živi). Težko bi pisec bolje označil novo vladavino; kajti to je smrt zapadnega liberalizma, splošna korporalizacija po pruskem sistemu. Nemčija, to je Hitler in nič drugega. Toda Hitlerjev duh je duh Potsdama, duh gospodovalcev in ne več duh demokratične weimarske ustave.

V Nürnbergu je 5. septembra tega leta vzkliknil namestnik načelnika narodne-socialistične stranke, obrnjen proti Hitlerju, ki je prisostvoval ogromnemu zborovanju: »Vi ste Nemčija. Ko vi ukrepate, ukrepa ves nemški narod; ko vi sodite, sodi narod.« Ali je hotel govornik namigniti na 30. junij? Nikdar se niso pruski kralji, oziroma nemški cesarji lastili takšnega oblastva. Za temi besedami zgine 2000 let nemške zgodovine: vrnili smo se v čase primitivnega germanizma, v dobo, ko sta senat in rimsko ljudstvo ob vhodu v cirkus oboževala cesarja. Kaj se po vsem tem še čudimo, da hočejo narodni socialisti urediti državo po vzorcu rimske katoliške Cerkve, ko načelnika države že obožujejo? Neki francoski zgodovinar je zapisal, da je srednji vek uresničil »tip cerkvene družbe, politično organizirane«; o narodno-socialistični vladavini bomo kmalu lahko rekli, da je »politična družba, cerkveno organizirana.«

Adolf Hitler je bil dolgo časa mnogim uganka. On je človek odločne zunanjosti, trdih kretenj in nezaupljiv. Rojen je za agitatorja; tribun, čigar nastop besede in oči hipnotizirajo vsakogar, ki se mu približa, nekako na način, kakor je to bilo pri Rasputinu. Že l. 1923 so narodni socialisti ugledali v njem človeka, ki jih je privlačeval. Bil je obsojen na 3 leta ječe po znanem državnem udaru. Toda že po 1 letu je bil pomiloščen. Knjiga »Mein Kampf« vsebuje njegov program. Splošno dvomijo, da bi jo bil on sam spisal, in domnevajo, da so jo spisali drugi ter uporabili njegovo popularno ime, da so z njim lahko dvignili nacionalistično in pangermansko idejo. Dejstvo je, da so mu demokratične vlade pustile povsem odprto pot in tako same sebe strmoglavile.

Sanje nemškega naroda

Ko se je Hitler predstavil nemškemu narodu s kljukastim križem na rdečem praporu, se je nemškega ljudstva polastila narodna in socialna mistika. Vse Nemce, katoličane in protestante, je zajelo pričakovanje nekakega mesija. Po vseh izložbah in brošurah so naznanjali prihod »velikega monarha«. Kot Nemec in katoličan, naj bi obnovil rimsko cesarstvo in prvenstvo nemškega naroda. V nekem starem avstrijskem samostanu mi je gvardijan eno uro resno pripovedoval o prokorovanjih v tem pogledu.

Tudi katoličani so se tako nalezli gibanja za »Auslanddeutschtum«, da je iz njega nastala lahko najmočnejša organizacija v Nemčiji. Skrb za svoje plemenske brate, ki žive sredi civiliziranih narodov, je v Nemčiji že bolesten pojav. To je nekako prosvitljenstvo. Ko je Hitler prišel na oblast, je nemški knjižni trg poplavilo neizmerno število brošur, ki so obravnavale to vprašanje, in 5—6 dnevnikov, ki v povojnem času razpravljajo o tej nemški skrbi, je silno dvignilo svojo naklado.

Ko bo nemški narod prišel zopet do svobode, bo gotovo lažje objektivno proučil razloge, ki so dovedli Hitlerja do oblasti. Eden izmed vzrokov njegovega uspeha je tudi ta: v svojem gibanju je dal značaj reakcije proti liberalizmu 19. stoletja, ki je današnji družbi tako škodljiva. Svojo propagando je izvedel s tako spretnostjo in tako širokopotezno, izrabil je vsa nagnjenja ljudskih množic, posebno potrebo reda in vere ter izkoristil vse nagone množic, bodisi s paradami, prazniki in uniformo, kakokr še nikdo pred njim. Nemški narod je tako zgubil odporno moč. Njega ne obvlada teror, ampak strah. Kdor se ne pridruži narodno-socialističnemu gibanju, lahko zgubi kruh in svoje mesto. V nevarnosti je, da ga bodo ovadili, po pravici se boji, da bo poslan v taborišče; po 30. juniju se boji tudi za svoje življenje.

Angleški listi objavljajo:

„dozdevni pakt“ med Francijo in sovjetsko Rusijo

Zanimive vesti o armadah, orožnih tovarnah, tankih . . .

London, 19. dec. b. List »Staar« objavlja tekst dozdevnega francosko-sovjetskega vojnega pakta. List trdi, da je demanti o obstoju te vojne pogodbe netočen. Po tekstu, ki ga je »Staar« objavila o vojni zvezi med Francijo in sovjetsko Rusijo, je sklenjena pogodba na 5 let in se avtomatično obnovi, če leto dni pred potekom ena izmed obeh strank pogodbe ne odpove. V čl. 1. omenjene vojne pogodbe se povdarja, da je sklenjena le v obrambne namene. V tretjem in četrtem členu se predvideva vojno sodelovanje med Francijo in sovjetsko Rusijo, kakor tudi sodelovanje med njunimi letalskimi silami. Istočasno se vzpostavlja tudi najožje sodelovanje med obema generalštaboma ter glavnim letalskim poveljstvom ter se določi tudi način, kako se bosta sovjetska Rusija in Francija obveščali o napredovanju svojih operacij. Sodelovanje francoskega in sovjetskega letalstva ne bo izvršeno samo potom vojnih atašejev za letalstvo, ampak tudi s stalnimi pogostimi obiski letalskih misij z obeh strani. Sovjetska vlada bo zgradila tovarno francoskih letal, v kateri bodo zaposleni francoski inženjerji. Ta letala se bodo gradila po francoskem sistemu. Razen tega bo sovjetska Rusija uporabila v eventualni vojni male francoske tanke. 400 takih tankov je sovjetska vlada že naročila v Franciji. Zgradile se bodo tako v sovjetski Rusiji, kakor tudi v Franciji, posebne radio-telegrafske postaje, ki bodo služile sovjetskemu in francoskemu generalnemu štabu za medsebojno poročanje na temelju posebnega tajnega kokdeksa. V čl. 5, ki je najbolj zanimiv, se določajo ukrepi, ki jih izvršita skupaj Francija in Rusija v slučaju vojne. Če bi bila sovjetska Rusija napadena od Japonske, mora Francija takoj intervenirati, ne da bi jo morala sovjetska Rusija poprej pozvati, ali se z njo posvetovati. Francija je v tem slučaju dolžna preskrbovati sovjetsko armado z vojnim materijalom v vrednosti 4 milijard frankov. Za slučaj pa, da pride do francosko-nemške vojne, pa mora Rusija nuditi Franciji enako pomoč. V tem slučaju bo torej sovjetska Rusija dobavljala Franciji vojni materijal in sicer po isti vrednosti, kakor bi ga Francija dobavljala sovjetski Rusiji za slučaj vojne z Japonci. Ta vrednost je po gospodarskih principih med obema državama točno določena po vrednosti raznega blaga ob času dobave. Dalje se določajo ukrepi glede prevoza orožja in municije, kakor tudi, kam naj se pošilja materijal. V tej tajni pogodbi pa ni določb glede pošiljanja čet v Francijo, oziroma v sovjetsko Rusijo, ker se bo to vprašanje rešilo pozneje, ko bo podrobneje proučen položaj glede odnosov s pojsko republiko.

Norveška ladja ponesrečila

London, 19. dec. b. Iz zadnjih brzojavk, ki so prispele, se vidi, da so hitele na pomoč ponesrečeni norveški ladji »Sisto« nemška ladja »Evropa«, britanska ladja »Orania« in pa nemška ladja »Newyork«. Posadki nemške ladje »Newyork« je uspelo rešiti posadko norveške ladje ob največjih naporih in z največjo hrabrostjo. Obe ostali ladji sta se postavili vzdolž proti vetru, da sta olajšali reševanje mornarjev s ponesrečene ladje. Istočasno so vse morje, kjer se je ponesrečil parnik, razsvetljevali številni žarometi ter tako olajšali reševanje. Dalje se trdi, da vihar še vedno divja z nezmanjšano brzino, zaradi česar je poveljnik »Newyorka« izjavil, da se bo ponesrečena norveška ladja najbrž potopila.

Newyork, 19. dec. AA. Parnik »Newyork« j rešil 16 ljudi z norveškega parnika »Sisto«. Parnik sam pa niso mogli rešiti.

Porto, 19. dec. AA. Nizozemski parnik »Orania«, ki je prihajal iz Ria, je zadel v parnik »Loanda«. Parnik »Loanda« se je potopil, njegovo posadko pa so še pravočasno rešili.

Ždanov - Kirovov naslednik

Moskva, 19. decembra. TG. Naslednik umorjenega Kirova, Ždanov, je že nastopil svoje mesto. Čeravno dozdaj ni nastopal v veliki javnosti, spada med vodilne može Stalinove diktature. Star je 38 let in pripada že 19 let revolucionarni boljševiški stranki. Preden je bil poklican v Moskvo, je bil tajnik komunistične stranke v Nižnem Novgorodu. Leta 1932 je prišel v osrednji izvršilni odbor, od zadnjega strankinega kongresa dalje pa pripada najožjemu krožku okrog Stalina. Ždanov je kmetskega rodu in ni žid.

Nov Rooseveltov načrt

New York, 19. decembra. TG. Harold Ickes, tajnik v notranjem ministrstvu, je izjavil, da je bil načrt za ameriško šestletko že predložen predsedniku Rooseveltu, ki je dal zanj pobudo kot predsednik »odbora za narodne pomožne vire«. Načrt je sestavljen za enkrat samo za dobo 6 let, toda dela, ki jih bo sprožil, se bodo končala šele v desetih, dvajsetih letih, ali celo pozneje. Letni izdatki za izvajanje tega načrta so proračunani na 10 milijard dolarjev (50 milijard dinarjev ali 5 naših letnih proračunov, op. ured.). Ameriška šestletka se bo v prvi vrsti pečala z elektrifikacijo države, z izkoriščanjem vodnih sil, zgradbo notranjih prekopov med ameriškimi rekami, obrambna dela proti poplavam in obdelovanjem dozdaj nerodovitnih krajev.

★

Zagreb, 19. decembra. b. V Zagrebu je umrla gospa Stanka Švrljuga, roj. Mrazović, mati bivšega ministra dr. Stanka Švrljuge.

Kraljica Marija - predsednica Zveze za zaščito sirot

Belgrad, 19. dec. Nj. Vel. kraljica-mati Marija je danes sprejela v avdijenci predsedstvo glavnega odbora jugoslovanske Zveze za zaščito dece in pri tej priliki pokazala živahno zanimanje za deco in siročad. Predsednik glavnega odbora Zveze, senator g. Šilović, se je zahvalil Nj. Vel. kraljici-materi, da je prevzela častno predsedstvo Zveze in ji poklonila svojo visoko pozornost. Nato so člani glavnega odbora poročali o uspehih dosedanjega dela in o delovnem programu za bodočnost. Nj. Vel. kraljica-mati je pokazala popolno razumevanje podrobnosti dela glavnega odbora in je sama dajala nasvete, zlasti je priporočila, naj se prehrani otrok posveti največja pozornost, saj je znano, da Nj. Vel. kraljica-mati sama vzdržuje dijaške kuhinje v mnogih večjih krajih naše države. V avdijenci so bili razen predsednika g. Šiloviča tudi gdč. Naka Spasič, ga. Leposava Petkovič ter gg. Matej Ambrožič in Božidar Zečević.

Drobne vesti

Belgrad, 19. decembra. m. Za jutri zjutraj se tu pričakuje prihod predsednika bivše Jugoslovanske muslimanske stranke gosp. dr. Spaha.

Belgrad, 19. decembra. m. Jutri zvečer bo odpotoval na svoje novo službeno mesto na češkoslovaško poslaništvo v Moskvi dolgoletni tiskovni ataše na tukajšnjem češkoslovaškem poslaništvu gosp. Ctibor Melč.

Belgrad, 19. decembra. m. Minister za telesno vzgojo naroda je imenoval v Jugoslovanski nogometni zvezi komisarijat.

Belgrad, 19. decembra. m. Na današnji pravoslavni praznik sv. Nikolaja, ko ima skoro polovica Belgrajčanov krstno slavo, je počivalo delo v vseh državnih uradih.

★

Dunaj, 19. decembra. b. Tu so aretirali nekega narodnega socialista, pri katerem so našli granato. Obsojen je bil na smrt. Trije ostali nacinaolisti, ki so bili tudi aretirani, pa so obsojeni na ječo od 10—14 let.

Pariz, 19. dec. AA. Havas poroča iz Berna: Narodni svet je odobril načrt, ki mu je namen preureditev vsega ustroja zveznih železnic in poenostaviti njihovo upravno delovanje.

Berlin, 19. dec. AA. DNB poroča: Glede vesti inozemskih listov o dozdevnem poskusu atentata na državnega kanclerja Hitlerja, ki ga je izvršila po poročilih teh listov hči bivšega pokrajinskega načelnika za Šlezijo Brücknerja, izjavljajo na merodajnem mestu, da demantira to vest že dejstvo, da je stara edina Brücknerjeva hčerka šele eno leto.

Hutterjeva tovarna gori . . .

Maribor, 19. dec. ob 9 zvečer.

Veliko Hutterjevo tekstilno podjetje je zgrajeno tako, da tvori centralno poslopje predilnica, v pritličju so nameščeni stroji, v prvem nadstropju pa je velikansko skladišče bombaževine. Ko je bil okrog 8 zvečer predilniški mojster Petelinšek zaposlen na dvorišču, je opazil, kako se iz skladišča v prvem nadstropju valijo skozi okna ogromni oblaki dima. Takoj je stopil v prvo nadstropje in ko je odprl vrata skladišča, se mu je nudil strašen prizor. Skladišče je bilo neprodirno napolnjeno z dimom. V tej megli pa je ležalo raztegnjeno človeško truplo. Takoj je alarmiral tovariše in delavec Zamerl, ki je prvi vdrl v skladišče, je privlekel na hodnik 31-letnega delavca Otona Krebsa, ki je bil nezavesten in hudo ožgan. Imel je skoraj vso obleko požgano, po gornjem telesu pa hude opekline. Takoj poklicani reševalni oddelek je odpeljal Krebsa v bolnišnico, ki je medtem prišel k zavesti. Radi hudih opeklin je njegovo stanje zelo resno.

Medtem so pridirjali v tovarno tudi vsi vozovi mariborskih gasilcev, ki so takoj stopili v akcijo. Reševalci so ugotovili, da je začela v skladišču tleti bombaževina, ki je tam nagromadena v ogromnih množinah. Radi izredno gostega dima, kateri je napolnil vse skladiščne prostore, je akcija reševalcev zelo otežkočena. Reševalci opravljajo svoje naporno delo z maskami, vendar ne more posamezni reševalec vzdržati v zadimljenem prostoru več kakor deset minut. Reševalci se izmučeni vračajo na hodnik, da se osvežijo in se potem vračajo v skladišče, kjer razkopavajo bombaževino. Reševalna postaja je stopila v akcijo z dvema turbinama, Magirusovo lestvo ter z mestno in podeželno motorno brizgalko, kakor tudi z reševalnim vozom, ki vsi obdajajo tovarniško poslopje in so pripravljeni za slučaj, da bi dosegel požar večje dimenzije. Če se reševalcem ne posreči omejiti tlenje bombaževine, utegne nastati več stotisočna škoda.

Ob 21.30 se je posrečilo pogasiti tleči bombaž in tako odstraniti vsako nevarnost, ki je pretila temu največjemu mariborskemu tovarniškemu podjetju. Škoda znaša nekoliko desettisoč Din. Povzročil je ni samo požar, ampak še bolj polivanje z vodo. Obrat predilnice je nocoj ustavljen, jutri pa se bo lahko nemoteno nadaljeval.

Kolikor se je moglo ugotoviti do sedaj, je nastal požar v stroju za čiščenje vate, in sicer radi iskre, ki jo je povzročil kak kos železa ali kamna, ki se je nahajal v bombažu. Od tam se je razširilo tlenje na skladišče, ki je napolnjeno z velikimi zalogami očiščenega bombaža. Hutterjeva predilnica je bila zgrajena šele lani in je po zgradbi in po strojni opremi ena izmed najmodernejših tovrstnih podjetij v srednji Evropi. Predilnica sama zaposluje okoli 400 delavcev, vse podjetje pa ima okoli 1500 uslužbencev. Požar je razburil vse mesto in so ogromne mase ljudstva navalile proti meljskemu predmestju, kjer se tovarna nahaja.

Zagrebška vremenska napoved. Megleno in hladno.

Dunajska vremenska napoved. Malo sprememb. Pretežno oblačno. Na višinah sneg.

Tolmačenje hrvatske spomenice

Belgrajska »Politika« z dne 15. decembra 1934 prinaša ta-le članek, podpisan od dr. Mažuranića, dr. Politea in dr. Tartaglie:

»Podpisniki spomenice, sestavljene v Zagrebu in naslovljene na kraljeve namestnike, doslej niso imeli ne za potrebno ne za umestno, da bi odgovarjali na nezaslišane trditve o takozvani vsebini te spomenice ter o njenih namerah, na trditve, ki v vsem obsegu ne gredo le čez meje napačnih tolmačenj, ampak v velikem delu spadajo celo v področje potvorb.

Dokler je šlo le za neodgovorne in brezimne glasove ter za akcije zlohotnih ali zapeljanih ljudi, ki so se postavljali v pozo ogorčenih patriotov, čeprav avtentičnega besedila tega spisa največkrat niti poznali niso, toliko časa se podpisniki niso hoteli ozirati na to, ampak so prepuščali odgovornost tistim, ki so to akcijo inspirirali, ter tistim, ki so najbolj odgovorni za to, da se je besedilo te spomenice razširilo in ponaredilo.

Sedaj je »Glasnik Jugoslovanske nacionalne stranke« prinesel javen napad na spomenico in njene podpisnike. Ta napad je ponatisnjen tudi v nekaterih drugih dnevnikih. Ta napad je po svoji vsebini tak, da zahteva odgovor, omejen na nekatere ugotovitve. To spomenico, ki je po svoji naravi peticija na izvrševalce vladarske oblasti, obširneje obravnavati, se podpisnikom še vedno zdi nepotrebno; zato se bodo omejili na najnujnejše.

Izhodišče zagrebške spomenice, v besedilu njen prvi del, je protest proti neresnici, katero spomenica imenuje prvo in glavno neresnico. Ta neresnica pa je trditev, češ, da je dosti Jugoslovanov, zlasti med Hrvati, ki so proti tej državi. Tej neresnici nasproti spomenica najodločneje postavlja temeljno resnico, da smo vsi za to državo.

Zato bi bilo nerazumljivo, kako je tak spis mogoče v omenjenem listu imenovati defetističen ali protidržavno dejanje, ko ne bi izhodišče vodilnih oseb »Glasnika JNS« bilo jasno izraženo v prvih besedah napada, kateri začenja z ugotovitvijo »dejstva«, češ, »da je danes JNS edini sposobni instrument državne politike v našem narodu in edini mogoči posredovalec za sodelovanje vsega naroda pri izvajanju programa narodnega in državnega edinstva.«

Ker naša spomenica res nastopa proti monopolu samo ene stranke in ne — kakor se trdi v »Glasniku« — proti monopolu »jugoslovanske linije«, pač pa zahteva koncentracijo vseh narodnih sil, zato ni dvoma, da je v popolnem nasprotju s takimi nazori, kakršne razglaša službeni »Glasnik JNS«.

»Glasnik JNS« gre še dalje. V napadu se glede vsebine spomenice trdi gola neresnica, češ, da je v njej zahteva, naj se **ukine zakon o zaščiti države**; v resnici pa se zahteva »popolna zakonitost, pa najsi tudi na temelju sedanjih strogih zakonov, da počasi preidemo k njihovi ublažitvi.« Temu namenu naj služi tudi »poskusno ukinjenje« državnega sodišča, ki njegove posle baš po zakonu o zaščiti države morejo vsekdar prevzeti in jih že tudi danes po večini prevzemajo redna sodišča. Višek zavijanja pa je trditev, češ, da spomenica, ki v nobeni točki ne izpodbija narodnega in državnega edinstva, »proglaša ustvarjajoče in veliko delo blagopokojnega kralja za iz temelja pogrešeno«. V resnici pa spomenica kritikuje, da se odgovorni izvršilni organi odstranjujejo od vodilnih misli velikega narodnega kralja, kateri je izrekel v odločilnem času, ko je — govoreč o varovanju avtoritete oblasti — rekel: »To boste dosegli samo tako, če se boste strogo držali deželnih zakonov ter ne boste dovolili niti izvajanja niti najmanjše kršitve njihove. Bodisi vas same, bodisi vaše podrejene organe morajo pri vsakem aktu voditi le interesi službe in interesi države. Na ta način bo doseženo popolno zaupanje naroda do oblastnih organov in zavladala bo zavest ter prepričanje, da v naši državi vlada popolna zakonitost, pravica in absolutna enakost.«

Spomenica ni imela naloge, da bi proglašala politični program. Ni bila namenjena obravnavanju v javnosti, ampak je hotela nosilce najvišje oblasti v državi opozoriti na nekatere potrebne ukrepe. Proti volji nastavljalcev, ne vemo, po čigavi krivdi in iz kakih pobud, vsekakor pa zato, da bi se preprečila patriotična akcija — je spomenica deloma in v potvorjeni obliki prišla v javnost.

»Glasnik JNS« gre tako daleč, da neprijateljske države naravnost opozarja, da bi se v svoji obrambi mogle poslužiti te spomenice. Pri neprijateljih države je — hvala Bogu — veliko pomanjkanje gradiva. Vendar dvomimo, da bi v svojem zagatnem položaju poskušali posluževati se dokumenta, kateremu je izhodišče in glavno težišče proti zlohotni insinuaciji, razširjeni tu in tam po neprijateljskem inozemstvu, češ, da je veliko število državljanov naše države proti tej državi.

Ako pojdejo neprijatelji tako daleč, da se bodo — poslušajoč namigavanja »Glasnika JNS« — poslužili lažnjivih tolmačenj ali celo potvorbe, kakor to delajo nekateri elementi v tuzemstvu, bodo podpisniki spomenice vedeli, kaj morajo storiti. Primeren odgovor ne bo izostal.

Razni elementi morejo poskušati napraviti zmedo v narodnih vrstah. Javnost ne v državi ne zunaj jim ne bo nasedla.

Smrt velikega narodnega vladarja je enako bolestno odjeknila v vseh krajih Jugoslavije. Med Hrvati prav tako kakor tudi med Srbi in Slovenci. Skupna bolečina in skupno ogorčenje zoper zločince in njihove inspiratorje je moralna sila, ki je dovolj močna, da stare zunanje in notranje neprijatelje ter prepreči vse zlohotne poskuse, zasejati razdor v naši državi.

Taki poskusi izginejo pred dejstvom, da so patriotske namere zagrebške spomenice našle dober odmev v krogih belgrajskih intelektualcev. Skupina odličnih belgrajskih intelektualcev je tudi izročila spomenico, v kateri izrecno pozdravlja akcijo podpisnikov zagrebške spomenice. Zagrebška akcija je bila dobro sprejeta tudi v inozemskem časopisju, katero ni sovražno razpoloženo zoper našo državo.

Javnost z največjim mirom in zaupanjem zre v razvoj dogodkov v državi ter pričakuje, da se povrnejo velike ideje zakonitosti, enakosti in ravnopravnosti, katere so bile vodilne misli pokojnega vladarja.

Dr. Želimir Mažuranić, dr. Ivo Politeo, dr. Ivo Tartaglia.«

Iz zagrebškega arheološkega muzeja

1900 let star nagrobni kamen

Zagreb, sredi decembra.

Ena izmed najlepših zbirk narodnega muzeja v Zagrebu je gotovo njegova zbirka rimskega orožja. Ne samo številčno, ampak tudi kvalitativno je pa najbolje zastopano rimsko mesto Siscia. Dne 6. decembra so našli delavci pri poglobovanju savske struge pri Martinji vesi nenavadno dobro ohranjeno čelado iz bronaste pločevine. Že sama oblika kaže na rano dobo rimskega cesarstva, so pa še drugi znaki in znamenja, ki potrjujejo njeno rimsko provenienco. Čelada ima na zadnji strani navzven obrnjeno ploščico, ki služi za varovanje tilnika. Na tej ploščici je lastnik čelade napisal s pikicami ime oddelka, t. j. centurije Luccija Varrona (C . LVCCI . VARRONIS), v kateri je služil. — Na zunanji površini čelade lahko še točno vidimo sledove, kjer je bila pritrjena perjanica in ploščice za varovanje obraza. Na sprednji strani pa je ohranjen obroč, ki je ležal vodoravno ob njeni prednji polovici in čegar naloga je bila varovati obraz pred udarci od zgoraj.

Lani je naredila Sava v okolici Siska, kjer je predrla zaščitne nasipe, ogromno škodo. Letos te nasipe popravljajo oziroma gradijo nove. Ko so nedavno kopali zemljo za povečanje in utrditev novega nasipa pri Štokorju, so delavci nenadoma zadeli na kamen; ko so ga izkopali, so videli pred seboj izvanredno dobro ohranjen rimski nagrobni spomenik, pač pa mu je manjkal dolnji del, ki je bil odbit že v rimskem času. — Višina tega spomenika, ki ga tudi na gornjem delu nekaj manjka, je znašala nekdaj najmanj 1.50 m, širina 78 cm, debelina pa 18 cm. Gornji del kamna — okrog 50 cm — predstavlja prednji del ostrešja z dvanajsterodelno roseto v sredini, a na dolnjem delu je vklesan napis:

T . TVLLIVS . T . F | PVP . TERG . | TERTIVS . ANN . LV | H . S . E .

ki govori o nekem rimskem državljanu Titu Tuliju Terciju rodom iz Trsta. Sama oblika spomenika, resnično lapidarni stil in značilna zunanja oblika črk nam pove, da je kamen iz časa okoli Kristusovega rojstva. Na vsak način pa je to eden najstarejših nagrobnih spomenikov iz Siska in njegove okolice. — Tudi ta spomenik je sedaj že v Zagrebškem arheološkem muzeju.

Ponarejena oporoka in sodba

Ljubljana, 19. decembra.

Štirje starejši ljudje, trije možje in priletna žena, so danes stopili pred sodnike malega senata, ki mu je predsedoval s. o. s. g. Fran Gorečan. Obtoženi so bili, da so 3. junija 1925 ponaredili oporoko. Doma so tam z visokih hribov nad Zagorjem iz Male vasi, kamor je nekdaj segalo jezero, kajti njeno ime spominja na to, da so tam pristajali s čolni. V ljubljanski bolnišnici je 30. junija 1925 umrl mož-rudar obtoženke Katre. Pa so napravili po smrti oporoko, ki je bila datirana nazaj. Spisal jo je Janez, za priči pa sta se podpisala Tone in France.

Pred sodniki so prvi trije priznali. Janez pa je dejal, da se ni nič hudega zavedal. Katra ga je naprosila, da naj nekaj napiše, tako, da ona prevzame vse premoženje. Mož ji je zapustil bajto in kopico otrok. Sprva se je Janez branil, pozneje se je pa udal, ko mu je prinesla vzorec, kako naj napravi testament.

Soobtožena Tone in France sta kratko dejala: »Priznava, da sva podpisala«. Povedala sta, kako je k njima prišel Janez s prošnjo, da podpišeta. France je pripomnil: »V hribih nismo tako učeni na paragrafe. Če bi to vedel, kar danes, bi jih bil naznanil.« Katra je bila bolj zakrknjena. Ni hotela nič vedeti o oporoki. Priznala je v preiskavi samo to, da je moževo premoženje pošteno in postavno pridobila.

Sodba je bila zanimiva, zlasti v kazenskopravnem pogledu. Senat je Katro obsodil zaradi goljufije po avstrijskem zakonu, kajti dejanje se je zgodilo še pred uvedbo novega enotnega kazenskega zakona, na 1 mesec ječe s postom, ker je z lažnjivo oporoko spravila sodišče v zmoto, je oškodovala svoje otroke in se sama okoristila. Druge tri obtožence pa je sodišče oprostilo. Janeza, »pisateljna« oporoke zato, ker je po avstrijskem zakonu zadeva že zastarela in je bilo treba uporabiti stari avstrijski zakon, ki je milejši od našega novega. Zanimivo je, da zastara ponarejanje oporoke po starem zakonu že v 5 letih, po novem pa šele v 10 letih. Novi zakon pa ima tudi strožje kazni, določa namreč za to celo robijo do 15 let. Katra nikakor ni hotela sodbe sprejeti, češ: »Ne znam ne pisati, ne brati, pa naj bom kaznovana«.

★

Skrb za denar mladoletnih

O vprašanju, kako se mora nalagati denar mladoletnih in pod skrbstvo stavljenih, se razpravlja večinoma edinole s stališča denarnih zavodov (hranilnic); po pravici se poudarja, da so s tem, da se mora ta denar nalagati edinole v Državni hipotekarni banki, prizadete pupilarno varne hranilnice in vsled tega gospodarstvo posameznih pokrajin, v katerih so hranilnice. Četudi je to precejšnje važnosti, vendar ne sme biti merodajno za rešitev tega vprašanja.

Določbe o nalaganju takega denarja imajo za predmet denar mladoletnih, oziroma pod skrbstvo stavljenih, in njihove dohodke, so napravljene v njihovo zaščito, v njihovem interesu; radi tega mora biti njihova korist merodajna za vprašanje, kako naj se njih denar nalaga.

Za mladoletne in pod skrbstvo postavljene je večkrat koristno, dati posojila na pupilarno varno vknjižbo, katera donašajo višje obresti, nego jih plačuje Hipotekarna banka od vlog; v raznih primerih je zanje koristno kupiti nepremičnine z ugodnimi pogoji; zanje more biti koristno kupiti državne vrednostne papirje, oziroma od države zajamčene vrednostne papirje, ki donašajo višje obresti, nego so obresti vlog pri Državni hipotekarni banki. Vse to je bilo pri nas dopustno po izvenpravdnem postopku, kateri je dovolil nalaganje denarja varovancev v hranilnicah le do 3000 Kron, a sedaj ni dopustno; varuhi oziroma skrbniki ne smejo izkoristiti ugodnih prilik za tako nalaganje denarja in za dosego večjih dohodkov v mejah popolne varnosti, ker določa § 160 novega izvenpravdnega postopka, da je denar mladoletnih treba nalagati izključno v Državno hipotekarno banko, izključuje možnost in prilike denar ugodneje nalagati.

katere hoče varovati; preveč omejuje gospodarstvo z denarjem varovancev. Je prav in potrebno, da država z zakonitimi določbami skrbi za to, da se denar mladoletnih in pod skrbstvo stavljenih varno nalaga, kolikor je to sploh mogoče; način nalaganja v okviru varnosti pa naj prepušča varuhom oziroma skrbnikom in sodnikom, nadvarstvenim oblastim, kateri morajo v posameznih primerih, ki so različni, presojevati, kakšno nalaganje je najugodnejše za njihove varovance.

Vsled tega paragrafa imamo tudi posebnost, da ne smemo nalagati denarja mladoletnih in pod skrbstvo stavljenih niti v državnih papirjih, kar je v vseh drugih državah ne samo dovoljeno, ampak tudi v navadi.

S stališča mladoletnih in pod skrbstvo stavljenih in pred vsem z njihovega stališča je treba spremeniti odločbo cit. § 160. Njihove koristi morajo biti pred vsem merodajne.

Odv. dr. Matej Pretner.

— **Pri slabi prebavi**, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolelosti žlez, izpuščanju na koži, tvorih uravnava »**Franz Josefova**« voda izborno toli važno delovanje črevesa.

Ako potrebujete dokaz da sta »**Hubertus**« milo in »**Perion**« pralni prašek res najboljša domača izdelka, vprašajte za mnenje one gospodinje, ki ju že uporabljajo. — »**Res dobra sta**« vam bodo dejale. Prava domača izdelka sta.

Svoji k svojim!

Ustavljena preiskava zaradi umora na Starem trgu

Ljubljana, 19. decembra.

Po dolgotrajni, natančni sodni preiskavi, ki je trajala od srede avgusta naprej in v kateri so bili osumljeni umora delavca Franceta Serše na Starem trgu št. 19 večkrat zaslišani in je bilo zaslišanih tudi mnogo prič o vseh bistvenih in postranskih okolnostih, je preiskovalni sodnik gosp. Ciril Golouh predložil spise državnemu tožilcu v nadaljnje postopanje. Državni tožilec je izjavil, da ni podlage za obtožbo proti osumljencem: vojnemu invalidu, 36 letnemu Antonu Rozmanu, dalje proti ženi umorjenega, 60 letni Ivanki Serševi in njeni hčerki, 19 letni Francki, ki so bili vsi trije osumljeni soudeležbe pri umoru Franceta Serše, rojenega leta 1879 v Trnjavi, občina Rafolče pri Kamniku.

Državni tožilec je danes dopoldne vrnil spise preiskovalnemu sodniku, ki je popoldne izdal rešitev, **da se kazensko postopanje proti vsem trem osumljencem ustavlja in da se takoj izpuste iz preiskovalnih zaporov okrožnega sodišča na svobodo.** Bili so ob 16 res izpuščeni.

Grozni umor je bil izvršen v soboto zvečer 29. julija letos na stanovanju Serševih v hiši št. 19 na Starem trgu, v stanovanje je bil vhod z Rebri. Umor je v mestu in tudi drugod vzbudil napeto senzacijo, kajti umorjeni je bil po izvršenem zločinu razkosan in so bili deli trupla odnešeni na Golovec, kjer so jih pozneje našli. Zagonetni umor pa je nesla seboj v grob 38 letna kolporterka Josipina Cepudrova, ki je pozneje po umoru skočila v Gruberjev prekop in utonila. Njeno truplo so našli šele po 10 dneh ob narasli Ljubljanici, ki je utopljenko naplavila v bližini Fužin.

Po dolgotrajnih policijskih poizvedbah so bili tega umora osumljeni in aretirani omenjeni trije ter odvedeni v sodne zapore. Rozman je v svojo razbremenitev navajal alibi-dokaz, kje se je nahajal usodne noči ter imenoval tudi mnogo razbremenilnih prič. Duševno omejena Francka Serševa se je v preiskavi zapletala v protislovja, dočim je žena umorjenega zanikala vsako krivdo in soudeležbo pri umoru.

Objavljamo to poročilo in dajemo zadoščenje v prvi vrsti osumljencu Antonu Rozmanu, proti kateremu je zbrala policijska preiskava razne obremenilne indicije,

Kakao ni več samo bogatim dostopen, temveč si ga more vsakdo privoščiti. Zavitek Mirim kakaa za štiri osebe velja samo Din 1·—. Mirim kakao e priznano dober in okusen, pa tudi izredno hranljiv in okrepčujoč. Dobite ga v vsaki trgovini.

Brazilija kliče na pomoč

Nadškof barski, g. N. Dobrečič je obiskal naše izseljenske naselbine v Južni Ameriki, ko je bil tam na evharističnem kongresu. Te dni je poročal ministrstvu za socijalno politiko o svojih vtisih, ki jih je dobil o naših izseljencih in o razmerah, v katerih žive v Južni Ameriki. Pri tem poročilu je posebno poudaril, da bi bil za Sao Paolo v Braziliji nujno potreben izseljenski duhovnik, ki bi tam deloval, ker jih tam živi zelo veliko. Izjavil je, da bi bil za to službo najbolj primeren duhovnik Slovenec, če le mogoče rojen Primorec, ki bi poznal tudi hrvaški živelj, da bi se lažje razumel s hrvaškimi izseljenci. Ministrstvo je to željo g. nadškofa sporočilo Družbi sv. Rafaela s prošnjo, da vse poskusi, da čim prej najde takega primernega gospoda, ki bi se hotel žrtvovati zanje in oditi v Sao Paolo.

Družba sv. Rafaela prav dobro pozna žalostne in zamotane razmere, v katerih žive v Braziliji naši ljudje. Že pred nekaj leti je javno prosila, da bi se našel kak duhovnik, ki bi se hotel za ta misijon žrtvovati. Sedaj ponavlja ta svoj poziv. Tisoči bodo bodo tam versko popolnoma izgubljeni, ako se kmalu ne najde pomoč zanje.

Ker pa družba pozna te razmere, zato je prepričana, da bi najbolje uspel kak redovnik. Vendar, ker ve, da pri obstoječih razmerah redovnika ne bo lahko najti, zato bo družba vse poskusila, da omogoči tudi svetnemu duhovniku obstanek v Sao Paolo. Zato prav lepo prosi, da bi se našel kak gospod, ki bi se hotel žrtvovati in oditi v Brazilijo. **Družba sv. Rafaela.**

Slovenci v Zagrebu

»Revček Andrejček« na odru »Jeronimske dvorane«.

Zagreb, 18. decembra.

V nedeljo 16. decembra popoldne nas je, kakor je bilo naznanjeno, razveselil dramatični odsek Slomškovega prosv. društva z igro »Revček Andrejček«, ki so jo igravci podali v splošno zadovoljstvo. Kdor bi prišel k takšni predstavi s kakšnimi visokimi umetniškimi željami, bi seveda preveč zahteval od diletantskega odra; pa tudi tukaj se je v nedeljo sem in tja ukresalo pravo vživetje v snov in podajanje, ki je osvajalo. Ne mislimo se spuščati v ocenjevanje posameznih igravcev, vendar z zadovoljstvom ugotavljamo, da nekateri lepo napredujejo od igre do igre, s čimer seveda še ni rečeno, da so dosegli vrhunec. Želimo, da bi se vsi tako ogreli za svoje vloge in dali iz sebe vse, da bomo še večkrat imeli tako in še lepšo igro, kakor je bila v nedeljo. Čeprav je trajala igra skoraj štiri ure in so imeli nekateri igravci res obsežne vloge, je treba vendar pripomniti, da je imel šepetavec nekoliko preveč dela in ga bo treba drugič bolj razbremeniti. Celotno prireditev je še dvignil pevski zbor Slomškovega društva, ki je zapel nekaj slovenskih pesmi, katere so vse silno užgale in ganile. Dvorana je bila polna hvaležnih gledavcev in poslušavcev, ki so ob koncu imeli edino željo, da bi nam Slomškovo društvo kmalu nudilo novo predstavo.

Učiteljstvo prevaljskega okraja

Prevalje, 16. decembra.

Učiteljsko društvo za okraj Prevalje je imelo svoje redno zborovanje dne 15. decembra 1934. na šoli v Prevaljah. Najprej se je izvršila komemoracija za pokojnim kraljem Aleksandrom I. Spominski govor je imel predsednik društva, šol. upr. Galob iz Mežice. Po žalni svečanosti so se ustanovili posamezni odseki. Društvo bo skušalo svoje delo preusmeriti tako, da bodo zborovanja imela čimveč haska za članstvo. Posebno pozdravljamo, da se je ustanovil tudi manjšinski odsek. Ravno učitelj je najbolj poklican, da se zainteresira za brate onkraj, pa tudi tokraj meje. Zavedajmo se že enkrat, da je zadovoljno ljudstvo ob meji najboljši in najzanesljivejši mejnik. Zato bo treba vse delo pokreniti v smer, da bodo mejna vprašanja pri gotovih faktorjih našla več razumevanja in da se bodo širši krogi v zaledju začeli bolj zanimati za težnje in potrebe mejnega prebivalstva. Po ustanovitvi odsekov so se razpravljale stanovske zadeve. Prihodnje zborovanje bo meseca februarja na Prevaljah.

Vodovod za dolenjski Št. Vid

Št. Vid pri Stični, 18. dec.

V Št. Vidu se je ustanovila vodovodna zadruga z omejeno zavezo. Njen namen je s pomočjo podpore oskrbeti vasi Št. Vid, ki šteje 110 številk, tolikanj potreben vodovod. Ob času suše primanjkuje vode ljudem in živini. Ker je vas Št. Vid prišteta tujsko-prometnim krajem, je potreben vodovod. Sicer se Št. Vid nikoli ne bo razvil. Ker bo treba za vodovod preskrbeti pogonsko silo, ki bo vodo dvigala iz studenca 38 m visoko, bodo stroški za vodovod veliki. Proračun kaže okrog 700.000 Din potrebščine. Težko bo spraviti skupaj zadostno znesek v sedanji krizi!

Tatvine so vedno pogostejše. Pred tremi tedni je bila okradena v Velikih dolih pri Gombišču Slak Jožefa. Odnesli so ji vso obleko in mnogo živil. Pretekli teden se je tat oglasil pri trgovini Rudolfa Krašovca na postajališču Št. Vid. Razbil je okno in potem s podajačem skoji okno navlekel, kolikor se je dalo doseči. V noči med ponedeljkom in torkom je pa tat (najrž sta bila dva) odtrgal pri trgovini Antona Rojca železno okno in omrežje, zlezel v pisarno in pobasal ves denar, ki ga je mogel doseči. Bilo ga je čez 10.0000 Din. Blaga pa ni nič odnesel. Tatu zasledujejo.

Ljubljanske vesti:

Avtobusi, motorni čolni in kolesa v Ljubljani

Ljubljana, 19. decembra.

Pred časom smo poročali o številu ljubljanskih avtomobilov, ki je zaradi nove prakse upravnih oblasti znatno padlo. Po podatkih mestnega statističnega urada pa znatno nazaduje tudi število drugih vozil.

Tako imamo trenotno v Ljubljani samo štiri avtobusne črte, ki merijo skupaj 258 km, v prometu pa je le 5 avtobusov. Ti avtobusi imajo skupno 935 konjskih sil in 122 sedežev. Lani vse leto so prevozili 72.000 potnikov. — Skupno so imeli avtobusi zaposlenih 13 ljudi.

Pri ljubljanski policiji je dosedaj zapisanih 11.500 enosedežnih koles. Posebno značilno za Ljubljano so tovorni triciklji, s katerimi razne tvrdke razvažajo svoje blago. Teh tricíklov, to je vozičkov na tri kolesa, katere poganja voznik z nogami kakor kolo, je v Ljubljani 50. Eno tako vozilo je tudi s štirimi kolesi.

V Ljubljani je dalje 1364 tovornih (mestnih in kmetskih) voz ter 312 kočij, gigov, kolesljev in podobnih vozil za osebni promet.

Motornih čolnov je v Ljubljani na Ljubljanici 13. Vsi čolni imajo 5 ton tonaže. Čolnov na Ljubljanici in na njenih dotokih je okoli 80. Vse ljubljansko čolnarstvo zaposluje tri osebe. Ako bi Valvazor prišel vnovič v Ljubljano, bi se začudil nad tem padcem prometa po Ljubljanici, ki je zaradi konkurence železnice in cest pač naraven. Včasih sta predmestji Trnovo in Krakovo živeli skoraj izključeno od čolnarskega prometa. Vendar pa ljubljanski čolni še vedno prepeljejo do 500.000 ton blaga, po večini opeke, kamna in gramoza. Pa tudi za potniški promet so čolni zelo uporabni, saj so na primer lani prepeljali 4000 potnikov. Med motornimi čolni je 11 zasebnih in dva za javno uporabo. Ko bo Ljubljanica regulirana, se bo nemara tovorni in osebni promet na njej bolj razvil.

⊙ **Trnovski oder** ponovi v nedeljo, 23. decembra znano najboljše delo dramatika M. Halbeja «Reka«. Ta drama je imela že v prejšnjih uprizoritvah zelo velik uspeh in jo oder šteje med eno najboljših predstav svojega sporeda. Brez dvoma bo tudi nedeljska uprizoritev dosegla višek, zlasti ker je režiser J. Lenček igro na novo zrežiral in opremil. Po dolgem presledku nastopi zopet v vlogi Henrika priljubljeni igravec odra Ivan Križnar, v ostalih vlogah pa nastopijo najboljši igravci odra. Ta predstava je zadnja in se ne bo ponavljala več. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10 do 12. Začetek točno ob 8.

⊙ **Parmov večer v ljubljanski operi.** V nedeljo, dne 23. t. m. se počasti v ljubljanski operi ob 10-letnici njegove smrti izredno plodovit slovenski skladatelj Viktor Parma. Na sporedu je opera »Ksenija«, pač najbolj priljubljeno Parmovo delo, dalje dve pesmi in tri orkestralne točke. — Prireditev je izven abonmaja.

⊙ **Za svojo 50-letnico** je podaril gospod Sunara Ivo, trgovec in gostilničar, za mestne uboge 500 Din. Najsrčnejša hvala.

⊙ **Božičnica mestnih otrok.** Dne 23. dec. ob 3 popoldne bo v veliki dvorani hotela »Union« vsakoletna božičnica mestne občine. Ob tej priliki bo obdarovano 480 socialno najšibkejših otrok. V lepi razsvetljeni Unionski dvorani se bodo zbrali otroci iz mesta in periferije v pričakovanju prihoda Jezuščka, ki naj jih obdari in razveseli vsaj en dan v letu, ko je njihovo življenje celo leto tako prazno in brez toplote. Na odru bo v tisočih lučkah žarelo božično drevo in radioorkester bo igral božične pesmi. — Pred razdelitvijo daril bo tudi ljubka otroška igrica, katero naštudira z otroci vsako leto njihova najboljša prijateljica učiteljica gospodična Venealzova. Vesele in tople praznike bo voščil kakor vsako leto mestni župan, želeč mladini, katero ima rad, lepo in srečno bodočnost v korist naroda in države.

⊙ **Slaščičarji za svoje pravice.** Danes popoldne je bilo v salonu pri Košaku v Prešernovi ulici zborovanje zadruge slaščičarjev, ki so se ga udeležili slaščičarji v velikem številu. V tej zadrugi so včlanjeni vsi slovenski slaščičarji bivše ljubljanske oblasti. Zborovanje je vodil predsednik g. Teodor Novotny, ki je ob uvodu s patriotičnimi besedami omenjal obžalovanje zadruge nad tragično smrtjo pokojnega kralja Aleksandra in izrazil v imenu vseh članov zadruge zvestobo novemu kralju Petru II. Tajnik zadruge g. Remic je poročal o društvenih zadevah, nato pa je s primernim govorom izročil diplomo častnega članstva ge. Tereziji Novotny ob priliki 70-letnice njenega življenja in 40-letnice obratovanja. Jubilantko so člani zadruge pozdravili z aplavzom. Končno so zbrani slaščičarji obravnavali še razne stanovske zadeve, kakor davke in pa boj proti šušmarstvu, ki se prav sedaj pojavlja v občutni obliki.

⊙ **Ogenj na Rimski cesti.** V čevljarski delavnici mojstra Ivana Krnjejiča je predsmočnjim okoli pol 10 izbruhnil požar. Ogenj je opazil s ceste stražnik, ki pa sam ni mogel odpreti žaluzij na vratih v delavnico in je zato poklical g. Jenka. Z njegovo pomočjo je odstranil žaluzije, nakar sta oba ogenj pogasila. Zgorel je del opreme čevljarske delavnice, tako da Krnjejič trpi okoli 1500 Din škode. K sreči je škoda krita z zavarovalnino.

⊙ **Nemoralna afera.** Že več dni preiskuje ljubljanska policija nemoralno afero, kateri je prišla po naključju na sled. Aretiran je neki zobni tehnik, v afero pa je vpletenih še več oseb. Trenotno je v zaporih 5 oseb. Policija obdolžuje glavnega krivca zlorabe deklet, smotrenega izsiljevanja, pornografije in podobnih zločinskih prestopkov. Zadeva je take narave, da o njej ne moremo podrobno obravnavati, vendar pa pričakujemo, da razni stranski vplivi ne bodo ovirali stvarne preiskave, ki naj krivce dovede do pravične kazni.

⊙ **Napoveduje se mraz.** V soboto 22. decembra je pričetek zime. Solnce stopi v znamenje divjega kozla. Herschel napoveduje mraz.

⊙ **O Palestini,** od koder se je pred kratkim vrnil, bo predaval g. dr. Zamjen Srečko v Salezijanskem mladinskem domu drevi ob 8.

⊙ **Trgovine v nedeljo, dne 23. t. m.** bodo v Ljubljani cel dan odprte in se o tem obvešča cenj. občinstvo Ljubljane in okolice. Uprava Združenja trgovcev.

⊙ **Mesto venca za blagopokojnim Ivanom Krivicem st.** je daroval predsednik zbornice TOI g. Ivan Jelačin 200 Din za brezposelne trgovske sotrudnike, upravi Združenja trg.

⊙ **Srajce:** bele, modre in sportne, kravate, naramnice in žepne robce ima najceneje tvrdka Miloš Karničnik, Stari trg 8.

Ljubljansko močvirje

Od Ljubljane pa tja do Iga in Krima se širi obsežno Ljubljansko barje. Tako pravijo tistemu močvirnatemu svetu.

Ljubljansko barje pa osušujejo, ker vedo, da je močvirnat svet zdravju škodljiv, za gospodarstvo pa brez pomena.

Je pa v Ljubljani še drugo močvirje. To močvirje je sicer brez vode, kljub temu pa je silno nezdravo.

Ponekod na deželi se zbira voda v raznih umazanih kotanjah. Takim vodam pravijo mlake, luže, ali »loke«, ker raste v njih »loček«, ki je znana močvirna rastlina.

Takih mlak ali »lok« je tudi v Ljubljani precej. Na deželi se hodijo v poletni vročini valjat v mlake prasci ali pa psi. V ljubljanske »loke« pa se hodijo razveseljevat ljudje, ki pa niso ljudje, in tudi ne »boljši« ljudje, kakor se sami radi imenujejo, čeprav so »fino« in lepo oblečeni in gladko obriti in po laseh ali pa tudi po obrazih namazani po vseh pravilih lasuljarske umetnosti, ampak prav take živali kakor na kmetih.

V ljubljanskem močvirju naletiš na dobro rejene trebušnike in na njihove, od same pohote do skrajnosti izsušene in izmozgane »fičfiriče«, kjer jih razveseljujejo poželjivi pogledi na močvirne rastline.

Če pa kedaj iz kakšne take mlakuže zasmrdi do neba, takrat si začno prvi stiskati nosove — bogati trebušniki in zapufani fičfiriči! Vsi beže, da jih hlače komaj dohajajo, vsak v svoje varno zavetje.

Za osuševanje ljubljanskega močvirja pa imamo tudi posebeh »odbor«, ki ima prav veliko oblast. Čudno je le, da ta »odbor« včasih močvirja ne vidi! Če pa le preveč zasmrdi, takrat pa pravi, da je močvirje sicer videl in vedel zanj, ampak...

Ampak? Kaj pomeni ta »ampak«? Mar pomeni ta »ampak« neopravičen strah ali pa celo še bolj neopravičeno zaščito »boljših« ljudi? Kdo vé!

Mariborske vesti:

Maribor dobi carinsko mejo

Maribor, 19. dec.

Ko je pred leti mariborska občina upeljala uvoznino kot posebno davščino, ni nameravala s tem potegniti okoli Maribora carinskega zidu, kakor ga ima Ljubljana ali Zagreb; hotela je dobiti le nov dohodek. Za vsak slučaj pa naj bi služila uvoznina za rezervo, če bi mesto izgubilo redne dohodke iz kateregakoli naslova. Ta slučaj je nastopil sedaj. Faktično pomenja revizija in zvišanje postavk uvoznine važen preokret v mariborskem občinskem gospodarstvu in veliko izpremembo v odnosih med mestom in okolico. Zato je tudi umljivo zanimanje, ki ga vzbuja nova uredba v gospodarskih krogih v Mariboru, pa tudi izven Maribora. Jasno je namreč, da bo veljalo zvišanje tarifnih postavk v uvoznini samo v bodočem letu, proračunsko leto 1936-37 pa nam bo že prineslo uvedbo — mitnine, kakor jo imajo Ljubljana, Zagreb in nekatere druga jugoslovanska mesta. Po določbah zakona o mestih izpadejo nekatere mestne davščine. Maribor bo izgubil gostaščino, kanalščino in vodarino; letos so te davščine prinesle mestu okrog 7 miljonov dohodkov. Ko izpadejo, bo prišlo občinsko gospodarstvo v neprijeten položaj. Težko bi se dalo dobiti primerno nadomestilo za tako davščino in mesto bo prisiljeno, da seže po mitnini. To vprašanje se že sedaj študira in še v teku prihodnjega leta se bodo izdelali točni načrti. Z uvedbo mitnine se bo seveda izpremenilo tudi razmerje med mestom in okolico. Brez dvoma bo igralo to vprašanje odločujočo vlogo pri priključitvi okolice, ker se bo ta sedaj gotovo raje priključila mestu, ki bo nudilo proizvodom mestnega prebivalstva mnogo večje ugodnosti, kakor okoliškim izven mestne meje.

☐ **Iz mestnih podjetij.** Na izredni seji upravnega in nadzorstvenega odbora mestnih podjetij se je soglasno sklenilo, da se odpove služba ravnatelju mestnega avtobusnega prometa Francu Neraliču, vratarju in prodajalcu bencina Ivanu Jugu in slugi Francu Bizjaku. Obenem so vsi trije dobili dopust do izteka odpovednega roka.

☐ **Plemenita gesta gasilcev.** Radi žalovanja ne bodo priredili letos mariborski gasilci svoje običajne božičnice. Vsoto, namenjeno za božičnico, bodo poklonili za nabavo novega reševalnega avtomobila. Mariborskim gasilcem vsa čast! Zato pa jim je dobra prijateljica preskrbela za božič presenečenje, darovala je gasilskemu društvu dobro ohranjen biljard.

☐ **Žetev smrti.** V mariborski bolnišnici so umrli: Rubin Franc, bančni uradnik star 36 let. — Rauš Alojzij, železničar v pokoju, star 70 let. — Müller Josip, vpokojeni bančni uradnik, star 54 let, in Helena Verbič, prodajalka, stara 23 let. — Naj počivajo v miru!

☐ **Poročili so se** v Mariboru: Mlinarič Alojzij, zidar, in Krajnc Olga; Dežman Anton, kotlar drž. žel., in Zamuda Ivana; Turnšek Andrej, posestnik, in Fišer Magdalena; Letič Franc, delavec, in Bezjak Angela; Kosi Viktor, trgovec, in Koritnik Herta; Romih Jožef, kovač drž. žel., in Žnidar Marjeta; Kunej Jožef, dimnikar, in Sterle Stanislava; Gotlih Franc, posestnik, in Kalunder Antonija. — Novoporočencem obila sreče in božjega blagoslova!

☐ **Poravnava.** Okrožno sodišče je potrdilo prisilno poravnavo lesne industrijske družbe »Korotan« d. d. v Prevaljah. Terjatve znašajo Din 3,719.666.63. Za končano se izreka poravnava trgovca Viktorja Zadravca v Grlavi.

☐ **Zanimive smuči.** Že nekaj dni opazujejo sprehajalci na cesti proti Kamnici zanimivega smučarja, ki drvi po cesti s smučmi na kolesih. Je to mariborski tehnik gosp. Holzer, ki je skonstruiral po lastni zamisli napravo na kolesih, s katero se kar poleti lahko »smuča«. Naprava je enostavna, ima vezi, kakor navadne smuči, spredaj in zadaj pa kolo s pnevmatiko. Posebnost sta dve zavori, od katerih ena preprečuje, da bi kolesa pri hoji navkreber drsela nazaj, druga pa se rabi pri vožnji navzdol ter lahko smučar z njo regulira brzino. Izumitelj, ki je dal te »smuči« patentirati, vzbuja z vozilom nenavadno zanimanje ter je našel že več posnemalcev.

☐ **»Pogorelci« s spričevali.** V Moravčih je srečal orožnik 30 letno Otilijo Črnjavič in njeno 14 letno hčerko. Obe sta imeli poln nahrbtnik in precej gotovine. Orožnik, ki pozna Otilijo kot poklicno beračico, se je čudil bogastvu obeh. Pojasnila ga je pa izkaznica, ki jo je imela Otilija pri sebi. Spretno je namreč iz dveh občinskih spričeval občine Godemarci sestavila in zlepila skupaj izkaznico, s katero se označuje za pogorelko. S to listino je Otilija prosila milodare in ljudje so ji veliko dajali. Ker pa je listino sama ponaredila, je prišla pred mariborski mali senat. Obsodili so jo na 4 mesece zapora.

☐ **Otroka pustila v bolnišnici.** V čakalnici mariborske bolnišnice se je pojavila žena z malim otrokom. Oba sta bila revno oblečena, sestradana. Prosila je, da bi sprejeli otroka v bolnišnico. Povedala je še, da se piše Viki Silvanski, da je rojen 31. decembra 1931, nato pa je kar izginila. Otroka so zaenkrat obdržali v bolnišnici, da mu bodo našli mater.

☐ **Božični trg.** Včeraj se je že začelo na trgu živahno predbožično vrvenje. Okoličani so napolnili trg z vsemi mogočimi dobrotami. Prazniki so nekaj vplivali na cene, ki so poskočile pri jajcih, perutnini, maslu. Živahen je bil tudi dovoz živih sladkovodnih rib. Karpe so prodajali po 10, ščuke po 14 Din.

☐ **Mariborska občina je dober plačnik.** Če okolica očita Mariboru dolgove, mu ne more očitati, da je slab plačnik. Koncem leta 1933 so znašali občinski dolgovi (izposojila) 67,321.872 Din 41 par, v tekočem letu se je občina na novo zadolžila za 250.000 Din (brezobrestno posojilo Borze dela), doplačala pa je na posojilih 3,690.238 Din 76 par, da znašajo na koncu leta 1934 mestni dolgovi 63.881.633 Din 65 par. Vse anuitete, ki tvorijo približno 35% proračuna in ki so za občino najtežje breme, so za letošnje leto že plačane. V proračunu za prihodnje leto so predvidena odplačila tehle dolgov: Mestni hranilnici v Mariboru 3,005.952 Din, občinski hranilnici na Vrhniki 450.500 Din, Hranilnici Dravske banovine v Mariboru 709.961 Din, Hranilnici Dravske banovine v Celju 233.601 Din, Hranilnici Dravske banovine v Ljubljani 604.064 Din, Mestni hranilnici v Kranju 1,297.500 Din, Mestni hranilnici v Ljubljani 36.800 Din, Posojilnici v Mariboru 217.564 Din, Mestni hranilnici v Radovljici 238.444 Din, Pokojninskemu zavodu 704.689 Din, Okrajni hranilnici v Slovenjgradcu 411.000 Din, Hrvatski štedionici v Mariboru 50.000 Din, Javni borzi dela 122.000 dinarjev, Hipotekarni banki 74.880 Din, Kreditni banki 65.000 Din, za novo posojilo 187.200 Din in zamudne obresti 150.000 Din, skupaj 8,559.155 Din.

☐ **Mestni avtobusi** bodo vozili v ponedeljek, 24. dec. na progah Selnica. Sv. Martin, Ruše in Št. Ilj tako, kakor ob sobotah.

☐ **Rože, vijolice, robidnice.** Narava dela letos čudne skoke. Iz Poljčan smo prejeli lep šopek, iz svežih duhtečih rož, vijolic in napol dozorelih plodov robidnic.

☐ **Davki gor, najemnine gor... Širijo** se govorice, da bodo hišni posestniki zvišali najemnine, prisiljeni k temu radi visokih davkov. V vrstah stanovanjskih najemnikov je zavladala upravičena skrb...

☐ **Tihotapske zgodbe.** Dnevi so kratki in ljudje trošijo več za luč, kakor običajno. Ob meji jim dela izkušnjavo cenejši avstrijski petrolej. Dva Avstrijca sta gnala pri Špičniku na drugo stran meje kravo in vola. Tihotapca sta sicer srečno prišla čez mejo, ker sta bila hitrih pet, vol in krava sta pa ostala v rokah naših mejačev. Živali bodo prodali v Mariboru na prihodnjem sejmu. — Čudno smolo je imel dvorni svetnik Karl Gianoni iz Avstrije. Pri odhodu so našli pri njem 150 šilingov več, kakor jih je prinesel s seboj in so mu jih zaplenili. Še večja je bila smola tekstilnega strokovnjaka Maksa Moracka iz Benešova, ČSR. Našli so v njegovi listnici kar 3400 šilingov preveč in jih tudi zaplenili.

☐ **Še ena skupina.** Proti mladim ljudem, ki jih je državno pravdništvo obtožilo radi komunističnega delovanja, se bosta vršili 2 sodni razpravi. Proti eni skupini iz 15 obtožencev sredi januarja, kakor smo že poročali, prva skupina, obstoječa iz 6 osumljencev, pa pride na zatožno klop že na Silvestrovo, 31. t. m. Razpravi bosta zanimivi tudi radi tega, ker zahteva sodišče za vsakega osumljenca posebnega odvetnika. Kolikor bo obtožencev, toliko branilcev.

Novo mesto

Krka je sumljivo narasla vsled obilnega dežja v zadnjih dneh. Poplavila je že vse nižje ležeče vrtove in travnike. Škode ne bo napravila posebne, četudi se razlije bolj na široko.

Kulturni obzornik

Razstava umetniškega kluba „Brazda“ v Mariboru

Razstava mora zadovoljiti vsakega tihega občudovalca in ljubitelja umetnosti, za Maribor pa je lep kulturen dogodek. Razstavilo je pet umetnikov. Iz vseh del se vidi velika resnoba ter skrbna izbranost.

Pri Karlu Jiraku skoraj prevladujejo portreti. V portretu Skrbinška v vlogi Hamleta je z barvnimi toni podan prehod iz Hamletove pasivnosti v aktivnost. Neodločnost v obrazu je izborno zadeta, telo je še nagnjeno nazaj, leva roka se pritiska na srce, kakor bi ga še vpraševala, dočim je v desni že aktivnost, posebno v prstih, ki so proti koncu osvetljeni in silijo k dejanju. Barvni toni ne merijo na učinkovitost, ampak so le izraz težke borbe. Vso postavo pa ovija usodno zelena barva groze. To Jirakovo tonsko slikanje prehaja v portretu Skrbinška v Idealnem soprogu v toplino, v portretu Udovičeve v Sonji že kar v razkošje, v portretu gospodične v zelenem tudi v problem prostora, v portretih gdč. Auš in gdč. Slavec pa se tonski in barvni problem že združita. Bolj temperamentna v barvah je Dekle z juga, dočim portret R. Relarja in otroška glava v gledalcu ne vzbudita toliko pozornosti. Lepa je Madona v rdečih tonih, kjer se milina obraza ljubko razliva nad detetom. V kompoziciji »Ljubezen«, slikani v senci, le vrt klasja objema dnevna luč. Tudi v Jirakovih pokrajinah (Kovačnica, Cvetoča ajda, Pred nevihto, Gozd, Travnik, Jutro) je glavni poudarek v tonih. Naravnost mojstrsko pa sta izdelani njegovi telo-žitji, Tulipani in Ribe.

Ivana Kosa pokrajine so polne zraka, globine in toplih barv, tako v akvarelih Jesensko zlate in vitke Breze, Koroški motiv, ki je kar lepo otožen, Gozd, ki je že po kompoziciji zanimiv), kakor v olju (Na polju, Krajina s cesto, Gozd). Kos hoče v svojih pokrajinah dosti zraka in svetlobe. V sliki »Iz okolice Slov. Konjic« zrak kar vibrira v soparičnem dnevu. Preprosti motiv snopov v sliki »Na polju« je prostorninsko lepo komponiran, polne barve snopov se plastično ločijo od temnozelenega ozadja. Kosu ni vsak pokrajinski motiv dober, on išče posebnih motivov za svoj umetniški izraz. Pri njem ne moremo govoriti, da se naslanja na tega ali onega, na to ali ono strujo, njegova umetnost je samo njegova, je njegova misel, ki se dviga vedno više in ker odgovarja le na svoja lastna vprašanja. Na tako vprašanje si je n. pr. odgovarjal v kompoziciji »Opoldne«: trije delavni ljudje sede v senci na klopi; v senci, ker jim ni več za solnce. Eden zamišljen strmi predse, drugi, v čigar roke je položena vsa teža dela in življenja, je globoko sklonjen, ženska pa je že obrnjena proč, ker ji ni več za življenje. V teh postavah je izčrpanost in utrujenost, v ozadju pa tudi na borne hiše pada solnčna luč. Dobro prostorninsko zadeta je slika »Starka moli«. Polna je tudi barvnih zanimivosti: bel robec na glavi, črna obleka in črn molek okrog rjavih rok. Vsa je zatopljena le v eno še: v molitev. Skrbno je izvršena tudi študija k starki (Babica). V portretih (Portret igralca, Dama v črnem, Portret) išče Kos karakteristike v zunanjosti in duševnosti; zato mu pri portretu ni do močnih barv, ki bi že same po sebi slepile gledalca. Nobena se preveč ne sili v ospredje. Zanimiva sta tudi njegova motiva, t. j. Trogira in Trbovelj, ter risbi, Abiturientka in Na robu gozda.

Osredje slik Alberta Sirka je morje in življenje na njem (Krmar, Megla, Večer na morju, Vihar na morju, Ladje v luki, Vrnitev). V teh slikah je Sirk zelo močan. Z barvami doseže velik učinek. V pokrajinah (tudi v akvarelih: Ob vodi, Vodnjak, Skeleta) mu ni toliko za motiv, kolikor za tehniko, ki je pri njem na visoki stopnji, kar priča tudi njegovo lepo Tihožitje s cvetjem. Sirk ljubi predvsem razgibano morje z ribiškimi ladjami, ribiči in življenju na njem. Učinkovitosti išče Sirk tudi v portretih (R. Rehar, g. Kocjančič, g. Danilo), učinkovitosti drznih potez. Zanimivo je primerjati žive barve Sirkovih slik z morja z zelenimi njegove štajerske pokrajine iz Slov. goric. Slikovita sta Mož z bokalom in Moja mati, Begunci pa malo spominjajo na Tratnikove, čeprav je tu le bolj impresivnost, pri Tratniku pa ekspresivnost.

Košir Franjo je razstavil sedem pokrajin in en portret. Izmed njegovih štajerskih pokrajin (Drava pri Ptuju, Jesensko solnce, Most čez Dravo pri Ptuju) je najlepša Jesensko solnce. Gorenjca, ki je po rodu, je pritegnil Ptuj s svojo okolico, mika pa ga vedno še romantičnost gorenjskih motivov (Nad jezom, Motiv z Gorenjskega, Jez v Skofji Loki, Jez). Njegove pokrajine s svojo ljubkostjo očarajo. Vse so skrbno izdelane tako v kompoziciji, kakor v barvah (Motiv z Gorenjskega). Prelivajoča voda Jezu blešči v svojih penah in sije od temnega ozadja grmovja. V portretu je izražena natančnost in velika plastičnost.

Vladimir Štoviček je učenec praške akademije. Razstavljal je v Parizu in žel pohvalo. V njegovih plaketah in plastinah je težnja po klasični tradiciji. Tehnika je tako precizna, da človek kar strmi. Kako natančno sta izdelani Madona in Mati z detetom v orehovem lesu! Tudi Plesalka v bronu priča o velikem umetniškem znanju. Čudno, da je šla Ljubljana tako hladno mimo njega.

Razstava je skrbno pripravljena, zanimanje zanjo je — tudi z dežele — veliko.

Dr. Ivan Dornik.

Po Marčičevi razstavi v Zagrebu

Že več let je preteklo, odkar se je slovenski slikar Rudolf Marčič preselil z Bleda v bližino Dubrovnika: iz enega krajinskega bisera v drugi. Iz oznanjevalca lepote Bleda in njegove prelepe okolice je postal pesnik morske lepote. V novi domovini je našel množico občudovalcev, a posebno med tujci lepo število odjemalcev. Tako se je o njem posebno pohvalno izrazil znani nemški slikar Emil Orlik, s katerim sta dalj časa hodila in jadrala skupno na lov za lepimi motivi.

Te dni je zaključil svojo kolektivno razstavo, ki jo je priredil v salonu Šira v Zagrebu. O tej razstavi so poročali zagrebški listi prav simpatično. Tako piše dr. B. v Morgenblatt-u, da posveča Marčič vso svojo ljubezen morju, čeprav je Slovenec, ki ni rojen ob morju. O večini slik se izraža zelo pohvalno. V »Jutarnjem listu« pa čitamo, da je Marčičeva razstava zbudila veliko zanimanja. Omenja iz njegove umetniške preteklosti nakup njegovih slik za bolgarski dvor o priliki II. jugoslovanske razstave. Slikarja imenuje pesnika našega morja. »Svijet« pa prinaša dobro uspele reprodukcije motivov iz Mostarja, Koločepa in Jekavca ter dodaja slikam toplo napisan članek o lepoti in priljubljenosti Marčičevih slik.

Naj še omenimo, da je tvrdka Klein v Wolfovi ulici ravnokar razstavila nekaj manjših, a zelo ljubkih Marčičevih marin v svojem izložbenem oknu.

Glasbena literatura

»Cerkveni Glasbenik.« Izšla je zadnja številka »Cerkvenega Glasbenika« letošnjega letnika z nekako božično usmerjenostjo. Ob koncu leta je na pogled čutiti v listu neka izčrpanost, ki se bo pa upamo, s prihodnjim letom umaknila zopet mladostni sili z aktualno snovjo in novodobno orientacijo. — V književni prilogi se vrstijo članki v sledeči zaporednosti: Na čelu stoji slika viteškega kralja Aleksandra I. in spominske besede ob njegovi tragični smrti. — Daljše poročilo o XXII. občnem zboru Cecilijanskega društva za ljubljansko okolico. Konec † Mantuanijeve razprave o razvoju slovenske glasbe. Vladimir Pfeiferjev članek ob sedemdesetletnici orglavca Karla Bervarja. Spomin na † Ivana Pogačnika, misli, ki jih je njemu napisal msgr. Stanko Premrl. Še zaključek življenjepisa Leopolda Belarja, ki ga priobčuje Fran Ferjančič.

Vode so se vrnile v struge

Ljubljana, 19. dec.

Danes je v Ljubljani nastopilo nekoliko hladnejše vreme. Jutranja temperatura je znašala + 5° C. Barometer pa je kazal 754 mm. Oglasil se je sever, ki pa še ni prišel do svoje moči. Bilo je močno megleno.

Barjanom preteča zimska povodenj je odvrnjena. Po barjanski ravnini razlite vode so se danes povrnile v struge potokov in Ljubljanice, ki drugače prav počasi pada. V 48 urah, odkar je začela padati, je po vodomeru na Prulah padla samo za 10 do 12 cm. Ceste na Barju so sedaj vse proste za promet. Šolski pouk na barjanski šoli je reden, medtem ko niso mogli otroci iz mnogih krajev več dni, zaradi vode, prihajati v šolo. Škode ni posebne. Voda se je odtekla tudi iz hlevov in hiš, ki so bile ob Ljubljanici močno ogrožene.

Sava prav naglo upada. Poročilo iz Litije navaja, da je bilo davi ob 8. vodno stanje pri litijskem mostu 1.98 m nad normalo. Voda je padla že za 1.32 m. Stanje pri Brežicah je tudi povoljno. Sava in Krka odpljavljata proti Zagrebu ogromne mase vode in nosita seboj mnogo lesa in drv.

Kaj pravite?

Pred nekaj dnevi smo brali v naših dnevnikih poziv za ustanovitev posebnega zavoda v Ljubljani, kjer bi zdravili raka. Ta bolezen je pri nas močno razširjena, ker se da težko spoznati v svojem začetku, ko jo še razmeroma lahko premaga nož. Zastarela obolenja pa zdravijo dandanes z radijem.

Za ta način zdravljenja pa nimamo v naši deželi nobenega zavoda, pa tudi radija ne. Imajo pa take zavode v Belgradu in v Zagrebu. Tam imajo tudi potrebni radij in sicer ga imajo v Belgradu poldrug gram, v Zagrebu pa pol grama.

Kaj pravite, g. urednik, kako to in zakaj to? Raka ima dosti ljudi v Belgradu, dosti ljudi v Zagrebu in tudi pri nas takih bolnikov ni malo. Zato bi razsoden človek mislil, da bodo tudi razpoložljivi radij nekako primerno razdelili. Pa ne! Belgrad ima trikrat toliko radija, kakor Zagreb, Zagreb pa precej več, kakor Ljubljana, ki nima — nič!

Pa menda ni ta stvar taka, da je rak v Belgradu trikrat bolj hud in popadljiv, kakor je rak v Zagrebu? Da bi bil pa ljubljanski rak kar popolnoma nedolžen in neškodljiv, pa tudi ni prav verjetno, ker pravijo zdravniki drugače. Če so pa belgrajski in zagrebški in ljubljanski raki enako škodljivi, potem jim dajte vendar tudi enake porcije radija, pa bo! Ali raki niso mogoče tudi bratje med seboj? Zdravniki pravijo, da so, in ti morajo že vedeti!

900.000 Din za sodne takse

Apelacijsko sodišče v Ljubljani je sestavilo mesečni pregled o sodnih taksah, ki so bile pri njemu podrejenih okrožnih in okrajnih sodiščih meseca novembra plačane v kolkih. Plačano je bilo vsega 891.334 Din, dočim oktobra 903.995 Din. Pri posameznih sodiščih je bilo plačano: Ljubljana: okrožno sodišče 94.817 Din, okrajno sodišče 177.857 dinarjev, Ložː 4402 Din, Kranj 25.860 Din, Maribor: okrožno sodišče 35.128 Din in okrajno sodišče 85.582 Din, Dolnja Lendava 13.884 Din in Murska Sobota 21.451 Din. Okrajno sodišče Ormož izkazuje pa le 4718 Din. Celje: okrožno sodišče 16.707 dinarjev, okrajno sodišče 50.513 Din, Laško 15.590 dinarjev in Sevnica 4431 Din. Novo mesto: okrožno sodišče 6166 Din in okrajno sodišče 22.953 Din, Črnomelj 11.624 Din. Najnižji znesek za takse je bil novembra plačan pri okrajnem sodišču v Žužemberku, namreč samo 2056 Din.

Čebele in kokoši so kradli

V Mlaki pri Kočevski Reki so se preteklo nedeljo trije fantje zmenili, da bodo šli v bližnjo vas Hoče k posestniku Lovšinu krast čebele. Njihov vodja Knöspler Nikola, ki je strah vse okolice, si je preskrbel radi varnosti dva para čevljev, da bi zabrisali morebitno sled. Z gasilsko sekiro so ponoči vlomili v čebeljak in odnesli dvakrat po dva panja. V bližnjem gozdu so en panj razbili, čebele umorili in stresli na tla, satovje obesili na neko smreko, ostale panje pa skrili pod veje. Sum je kmalu padel na Knösplerja in njegovo običajno družbo. Orožniki so dva pomagača prijeli. Oba sta kmalu priznala, da sta bila vdeleženа tudi pri kurjih tatvinah, ki jih je bila v teku spomladi in poletja cela vrsta. Devet posestnikov se je orožnikom pritoževalo, da jim je zmanjkalo 28 kokoši. Orožništvo je oba pomočnika zaprlo, Knöspler pa je pobegnil.

Adria
prašek je boljši
Kupuj domače blago!

Koledar

Četrtek, 20. decembra: Evgenij in Makarij, mučenca. Ščip ob 21.35. Herschel napoveduje mrzlo in jasno vreme.

Novi grobovi

† Umrl je 70. let stari gosp. Karel Klenovšek, oče gosp. Karla Klenovška, apelacijskega sodnika v Ljubljani. Bil je zvest čitatelj »Slovenca«. Počivaj v miru!

Javna sodna dražba

se vrši dnevno od 9. do 12. in od pol 15. do 18. v trgovini »Jugošport«, preje A. Rasberger, Miklošičeva cesta 34. Gramofoni, prošče, radio aparati, zvočniki, radio potrebščine, veliki gramofoni za kavarne, koncertne dvorane itd.

Osebne vesti

= **Slovo češkoslovaškega tiskovnega atašeja.** Iz Belgrada je premeščen v Moskvo g. Ctibor Melč, tiskovni ataše češkoslovaškega poslaništva. G. Ctibor Melč si je v teku devetih let, odkar je deloval v Jugoslaviji, pridobil za zbližanje med našo državo in Češkoslovaško mnogo zaslug. Ob slovesu se poslavlja od svojih jugoslovanskih stanovskih tovarišev-časnikarjev in jim želi mnogo uspehov, enake želje pa simpatičnemu in vsem priljubljenemu češkoslovaškemu tovarišu izražamo tudi mi.

= **Napredovali so v čin rezervnega podporočnika** pehotni narednikiːdijaki: Peter Reb, Marij Paskuči, Karlo Visiak, Drago Novak, Marjan Židovec, Jovan Bem, Venčeslav Mrzljak, Ernest Hope, Alojz Demut, Adalbert Host, Evgen Hofman, Marijan Bek, Heribert Dobovišek, Branimir Jan, Otmar Zorn, Ivan Gregorin, Marjan Bebler, Andrej Benko, Alojzij Radšel, Andrej Krizman, Franjo Mikulandi, Milojko Božič, Friderik Eleven, Rudolf Kobolt, Ivan Lupert, Dragotin Štedul, Stanko Ravnikar, Ivan Mrzljak, Vekoslav Turk, Vekoslav Roshajpel, Avgust Štajnbaher, Martin Kajlhauer, Franc Herman, Franjo First, Josip Bareza, Ivan Serajnik, Ivan Ferček, Miro Boban, Anton Židanik, Anton Bišof, Dragotin Vajnberger, Drago Karba, Rado Urbančič, Janez Šeme, Vekoslav Knauer, Josip Bauernfrajnd, Franc Pajtler, Velimir Hranjec, Gaston Hecet, Ivan Sajter, Oto Lever, Peter Lisičar, Josip Šefc, Stevan Kopas, Jovan Birg, Jurij Višal, Oto Burghard, Friderik Božnik, Ivan Ilovar, Ivan Stropnik, Marko Benzon, Julij Tironi, Edvard Resner, Albin Valdanji, Julij Kozjak, Jovan Dinjer, Leon Tolmajnar, Janez Lampič, Rihard Vagner, Maksim Drapšin, Ignac Oman, Josip Amštat, Jakob Lihtenberger, Franjo Bončina, Viktor Vaupot, Dragotin Vinkler, Alojz Premk, Viktor Cako, Franjo Fric, Dušan Šneler, Branko Berger, Franjo Hofbauer, Alojz Novak, Nikolaj Kocijan, Friderik Bajka, Rudolf Juričan, Ivan Petračič, Emil Sabo, Franc Janežič, Borisav Debeljak, Oto Kun, Stanislav Frank, Ivan Sen, Ivan Levstik, Franc Repovš, Franjo Mohači, Vinko Osmak, Josip Kokolek, Vladimir Gal, Stanislav Marin, Emanuel Golar, Alfred Kaud, Boris Jurca, Ljudevit Lederer, Josip Perko, Franc Koren, Anton Bender, Radivoj Poženel, Maks Kancler, Andrej Božin, Franjo Bahrah, Josip Radok, Mirko Glavaš, Janko Jordan, Otmar Prajndl, Josip Kinhirt, Josip Kabaj, Josip Sabo, Ivan Bančič, Milan Lesjak, Vilim Prohaska, Juro Vrabec, Ernest Kister, Dušan Hajdin, Oton Svoboda, Andrej Pokrec, Friderik Bauer, Viktor Vidmar, Boris Debevec, Marijo Bahar, Dragotin Smešni, Dimitrij Veble, Vincenc Jurkovič, Branko Bač, Alfred Rukavina, Adolf Valdgoni, Vilko Lehner, Engelbert Gostenčnik, Viktor Bradač, Dragotin Majer, Juro Maurin, Stanislav Ebner, Vitomir Sršen, Vekoslav Birt, Ludvik Kolman, Ivan Preskar, Alojz Svajger, Ludvik Banovec, Lorand Menesdorfer, Vincenc Kunstelj, Viktor Horvat, Franjo Kreža, Ivan Bahar, Mihael Cimerman, Stevan Divjak, Ivan Peto, Franjo Špicer, Matevž Dolničar, Josip Zagar, Matija Šega, Dušan Lenščak, Aron Flajšman, Janez Žirovnik, Josip Koprič, Karlo Setleleki, Danilo Ferjančič, Ivan Celner, Dominik Podgornik, Stojan Plesničar, Ferdinand Skok, Karlo Gros, Ferdo Dacer in Edvard Škulj. (Nadaljevanje sledi.)

Ostale vesti

— **V ponedeljek, dne 24. t. m. bančni zavodi** v Dravski banovini ne poslujejo. — Društvo bančnih zavodov.

— **Izseljenci se vračajo.** Odtok izseljencev iz zapadnih držav še vedno traja in skoraj dnevno se vrne ta ali ona družina v domovino. Še večji pa je odtok tujih državljanov, ki jih zapadne države vračajo in ki morajo potovati skozi našo državo, zlasti skozi Ljubljano. Mestna odgonska postaja ima zaradi tega vedno dovolj posla in so njeni zapori skoraj stalno polni. Predvsem izganja vse sumljivce Italija, pa tudi Francija, Belgija in Nizozemska. Policija pa stopa zelo na prste tudi raznim »globetroterjem«, ki se izdajajo za svetovne potnike, v resnici pa se preživljajo samo z beračenjem in prodajanjem razglednic.

— **Pišite svojcem za božič** lepe domače razglednice tvrdke Vekoslav Kramarič, Ljubljana. Dobe se povsod.

— **Kolavdacija mosta na Duplici** je bila te dni v navzočnosti cestnega odbora in banske uprave, ki so si natančno ogledali delo in mu izrekli soglasno priznanje. Most, ki ga je zgradil stavbenik g. Miroslav Zupan iz Ljubljane, je že ob zadnji poplavi dobro prestal preizkušnjo. Drevje se ni moglo več ustavljati ob njem, ker je med podpornimi piloti dovolj prostora, da ga voda odplavi naprej. Pač pa je Bistrica resno ogrozila leseni most med Homcem in Radomljami. Na desnem bregu je porušila obrežje in le z veliko težavo so odvrnili nevarnost, da voda ni obšla mosta in onemogočila promet na tej cesti. Če ne bodo resno zavarovali obrežja, bo Bistrica ob prvem večjem deževju nadaljevala započeto razdiralno delo in most bo šel — po vodi. Cestni odbor kamniški izjavlja, da ni interesiran na tem mostu. S tem je menda usoda mosta zapečatena. Brez dvoma pa bi bila dolžnost vseh zainteresiranih, da ohranijo most prometu, saj je še trden in bi bilo prav neodpustljivo, če bi ga ravnodušno prepustili razdejanju.

— **Pri odebelelosti** naravna »Franz-Josef« grenčica močno pospeši prebavo in napravi telo vitko. Mnogi profesorji zdravijo **Franz-Josef**« vodo kot celo proti odebelelosti srca zelo dragoceno sredstvo in sicer zjutraj, opoldne in zvečer po tretjino kozarca.

— **Prepovedan tisk.** Službene novine št. 290 objavljajo, da je drž. tožilstvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati 49. štev. ilustriranega časopisa »Das illustrierte Blatt — Frankfurter Illustrierte«, ki se tiska v Frankfurtu a. M.

— **V Službenem listu** kraljevske banske uprave dravske banovine od 19. t. m. je objavljena »Naredba o imovini posebnih delov mestnih občin«, dalje »Naredba o izločitvi občin Osilnice, Trave in Drage iz območja okrajnega sodišča v Kočevju, popravek«, »Odločbi ministra za notranje zadeve o občinah«, »Izpremememba imena katastrske občine Brebrovnik v Mali Brebrovnik«, »Pravilnik za izvajanje javnih del« in »Razglas o razporedu občin v dolnjelendavskem okraju«.

— **Še en član Stangljeve tolpe** prijet. Zagrebški policiji je padel v pest nevarni vlomilec Anton Žabkar, član vlomilske tolpe znanega Josipa Stanglja, ki ki je bil pred dobrim mesecem aretiran pri nas. Z njem vred sta bila aretirana tudi Janez Mervar in Anton Žabkar, vendar je slednji pobegnil. Kljub temu, da je bila izdana za njim tiralica in so ga iskale vse orožniške postaje v deželi, je bil Žabkar vendar toliko predrzen, da je prišel v Novo mesto, kjer je sedel v kavarno. Slučajno pa je v isto kavarno zašel neki orožniški narednik, ki je Žabkarja spoznal in mu napovedal aretacijo. Žabkarja bodo prepeljali v Zagreb.

— **Strupena ljubavna pijača.** 24 letni kmet Marko Četrnja iz vasi Miljevci pri Karlovcu je zelo rad hodil v mesto, kjer je navadno ostal kar čez noč. Ko je to izostajanje postajalo zmerom pogostnejše, je njegova mlada žena Barica pričela nekaj sumiti. Sumnja je bila še večja, ko se je Barica zaupala ciganki Mari. Ta je brez ovinkov povedala Barici, da je njen mož našel v mestu lepo žensko, ki ga je ujela v svoje mreže. Ni pa še prepozno, je dejala zvita ciganka, kajti poznam čarobno pijačo, ki ti bo vrnila moža. Barica je ciganki to verjela, nakar ji je ciganka za 30 jajc in 100 Din v gotovini pripravila ljubavno pijačo. Barica je to pijačo pomešala med čaj brez njegove vednosti. Marko je nič hudega sluteč izpil čaj in legel spat. Takoj nato pa so ga pograbili tako hudi krči, da so ga morali prepeljati v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili hudo zastrupljenje. Ciganko Maro so zaprli.

— **Obsojeni orožniški podnarednik.** V Zagrebu se je pred vojaškim sodiščem te dni vršila razprava proti orožniškemu podnarednikuAntonu Povhu iz Sevnice v Sloveniji. Povh je bil obtožen, da je dne 2. oktobra 1933 ob 2 ponoči v Zlataru streljal na kmeta Karla Orsaga in Toma Dupliča, ki sta ga napadla. S streli iz službenega revolverja ju je pogodil tako nesrečno, da sta oba umrla za ranami. Vojnodržavni tožilec je zahteval zanj smrtno kazen, sodišče pa ga je obsodilo na 11 mesecev zapora ter da plača materi ubitega Orsaga 5000 Din, materi Dupliča pa 4660 Din. Ker je podnarednik v preiskovalnem zaporu od 25. januarja letos, bo prišel ven ravno za božič.

— **Corona Collection.** Zelo primerna zbirka za božično darilo. Vsebuje klasične, klavirske skladbe najslavnejših svetovnih glasbenikov v sto lepo opremljenih zvezkih. Vsak zvezek stane samo 10 Din in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. — Cenik brezplačno.

— **Starši!** Kupite svojim otrokom knjige, ki so do sedaj izšle v zbirki »Klasična dela«, ki jih potrebujejo pri branju v šoli. V zalogi so knjige: Perrzault: »Contes de Fées«, francoske pravljice, po katerih se poučuje francoščina tudi po radiju, in stane 5.50 Din (v knjigarnah 8 Din); Šenoa: »Karantil s pljesnikova groba«, stane 7.50 Din (10 Din), in drama O. Ludwig: »Der Erbförster«, ki stane 10 Din (14 Din). Dobe se pri založnici: Zvezi društev »Šola in dom« v Ljubljani, Kongresni trg 7/I. (v Slovenski Matici).

— **Pri prehlajenju, hripi, vnetju v vratu, oteklih** mandljih, živčnih bolečinah, trganju v udih, storite dobro, če poskrbite za vsakdanje izpraznjenje črevesa s tem, da popijete pol čaše naravne »Franz Josefove« grenčice.

Naše dijaštvo

Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani je imelo v petek, 14. t. m., XXX. redno semestralno skupščino na univerzi. Od treh predlaganih kandidatov je dobil največ glasov dosedanji predsednik gospod Ante Poberaj, cand. phil. Ostale funkcije upravnega odbora so bile na izročilni seji, dne 15. t. m., razdeljene takoːle: podpredsednik: Dolar Jaroslav, delegat slavističnega kluba; tajnik: Bertoncelj Alojzij, načelnik klasičnega kluba; blagajnik: Maček Jožа, načelnik historičnega kluba; zapisnikar: gdč. Muser Erna; arhivar: Hočevar Marjan, načelnik kluba naravoslovcev. Odborniki brez mandatov: gdč. Ida Gnidovna, Krušič Franjo, Uronek Ivan, Čadež Marjan, Brenk Franc.

Celje

Zadružno-knjigovodski tečaj prireja ta teden v Celju Zadružna zveza v Ljubljani, oddelek Maribor. Predavata nadrevizor Vlado Pušenjak in revizor Anton Urbanija. Udeležujejo se ga vsi učenci orglarske šole in več tajnikov zadrug. Posebno važna predavanja za člane nadzorstva in o položaju bodo v petek, 21. in v soboto, 22. t. m. Vabimo zastopnike zadrug iz Savinjske doline in okolice Celja, da se v petek in soboto udeležujejo tega tečaja. V zadružništvu išče ljudstvo zaslombe v težkih razmerah.

Božičnica Vincencijeve konference. Vincencijeva konferenca sv. Danijela v Celju priredi v nedeljo ob pol 4 popoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice božičnico. Spored te božične akademije je sledeči: Najprej zapoje pevsko društvo Celjski Zvon nekaj božičnih pesmi, sledi deklamacija »Otroci pred jaslicami« in božična slika »Sestri«. Prosimo občinstvo, da v obilnem številu poseti to prireditev in tudi na ta način podpre stremljenja Vincencijeve konference. Vstopnina je zelo nizka in so vstopnice v predprodaji v »Slovenčevi« upravi.

Za mestne reveže. Mestni ubožni sklad je na svoji seji, dne 14. t. m. sklenil, da dobijo vsi mestni reveži za božičnico po 100 Din, in nekateri še po 100 kg drv. — Cinkarna d. d. v Celju je tudi letos naklonila najrevnejšim družinam v mestni občini celjski za božičnico 25 tisoč kg premoga, ki ga je mestna občina že razdelila 101 družini, v količini od 200—300 kg. Mestna občina celjska se Cinkarni v imenu revežev za ta dar najiskreneje zahvaljuje.

Mestna parna in kadna kopelj bo zaradi božičnih praznikov odprta v ponedeljek, dne 24. decembra ves dan.

Nepošten vajenec. 16-letni vajenec Štefan, ki je svoji gospodinji ge. Mariji Kohne v Gaberju oktobra ukradel kolo in poneveril 850 Din, je bil aretiran v Ljubljani in bo prišel pred sodišče v Celju.

Lastnikom ukradenih koles. Na celjski policiji so še vedno tri kolesa, ki jih je pokradel v pretklem in tekočem letu v Celju Podgoršek Martin. Oškodovanci naj si kolesa ogledajo na policiji.

Močan potresni sunek. Včeraj zjutraj ob četrt na 8 je bilo čuti v Celju močan potresni sunek.

Ptuj

Iz duhovniške službe. Ptujski infulirani prošt g. Ivan Greif je imenovan s 1. dec. 1934 za dekana ptujske dekanije.

Razdelitev Mohorjevih knjig. Proštijski župni urad in župni urad sv. Petra in Pavla v Ptuju delita ravnokar dospele Mohorjeve knjige. Naročniki se vabijo, da jih čimprej prevzamejo.

Poučno predavanje, ki ga vodi odbor za splošno in strokovno naobrazbo trgovskega in obrtnega naraščaja, bo v Mladiki. Dne 22. t. m. predava prof. Veselko in sicer o temi »Karadjordjevići in naša država«.

Smrtna kosa. V ptujski bolnišnici je umrl 48-letni Karel Drevenšek, občinski revež iz Grajene. Naj v miru počiva!

Nočni fantovski pretep. Na javni cesti v Podlehniku je prišlo v nedeljo zvečer med fanti iz sosednih vasi radi starega sovraštva do prepira in do pretepa, pri katerem je postal žrtev 28-letni viničar Ivan Rus iz Majskega vrha, občina Pobrežje. Pretepači so ga s koli pobili na tla, da je obležal nezavesten. Prepeljali so ga nezavestnega v ptujsko bolnišnico, kjer so ugotovili smrtno-nevarne poškodbe na glavi.

Kamnik

Ali je življenje vredno življenja? Na to vprašanje, o katerem gotovo vsak često razmišljuje, nam bo dal odgovor danes v Kamniškem domu kaplan g. Miha Jenko v predavanju Cecilijanskega društva. Predavanje bodo spremljale lepe skioptične slike.

Kamnik izumira? Zadnjič smo brali o izumiranju Višnje gore, ki po številu prebivalstva prav nič ne napreduje. Kamnik je v tem pogledu sicer nekoliko na boljšem, v »Narodu« pa je v ponedeljek g. R. K. napisal v poročilu o »Golgoti« tole: V Kamniku je še vedno 120 naprednih ljudi, katerih dolžnost bi bila, posečati igre v Čitalnici. Mi nimamo tako točnih informacij.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

DRAMA — Začetek ob 20

Četrtek, 20. decembra: *Migo, dekle z Montparnassa*. Red Četrtek.
Petek, 21. decembra: Zaprto.
Sobota, 22 decembra: *Matiček se ženi*. Izven.

OPERA — Začetek ob 20

Četrtek, 20. decembra: Zaprto.
Petek, 21. decembra: *Izgubljeni valček*. Red B.
Sobota 22. decembra: *Mignon*. Red A.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 20. decembra ob 20: *Žalujoči ostali*. Red D.
Petek, 21. decembra: Zaprto.
Sobota, 22. decembra ob 20: *Gugalnica*. Red A. Znižane cene.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Četrtek, 20. decembra: 12.15 Romunska glasba na ploščah 12.50 Poročila 13.00 Čas, Koračnice velikih mojstrov na ploščah 18.00 O programu mestnega muzeja (podžupan prof. Jarc) 18.20 Šumska ura Ljubljanskega zimskosportnega podsaveza 18.50 Kvartet Lisinski na ploščah 19.00 Srbohrvaščina (dr. Mirko Rupel) 19.30 Nacionalna ura: Vojska in religija (Ministrstvo vojske), prenos iz Belgrada 20.00 Čas, jedilni list, program za petek 20.10 Romantična glasba, izvaja Radijski orkester — Schubertove pesmi poje ga Josipina Slivec 21.30 Čas, poročila 21.50 Radijski orkester 22.20 Smetana: Iz cikl.sa: Moja domovina (plošče)

Drugi programi:

ČETRTEK, 20. decembra: *Belgrad:* 20.30 Simfonični koncert — *Zagreb:* 17.15 Popoldanski koncert godbenega tria — *Dunaj:* 19.30 Arije in dueti 19.50 Slovanska glasba 21.40 Opereta »Zaljubljena kraljica« 23.15 Zabavna glasba — *Berlin:* 17.30 Glasbena ura za mladino 19.00 Koncert na klavirju z orkestrom 20.10 Zabavna glasba — *Bratislava:* 21.30 Koncert na mandolinah — *Brno:* 20.35 Orgelski koncert — *Budimpešta:* 20.00 Bachov božični oratorij — *Trst-Milan:* 20.45 Prenos iz gledališča — *Monakovo:* 22.30 Koncert komornega orkestra — *Pariz:* 21.45 Simfonični koncert — *Praga:* 21.45 Zborni koncert 23.00 Salonski orkester — *Rim:* 20.45 Simfonični koncert.

Kako je Roosevelt v drugo shodil

Čudodelni Warm Springs

O sedanjem predsedniku Združenih držav, Rooseveltu, je splošno znano, da je bil hrom. Malokomu pa bodo pri nas znane podrobnosti o njegovi bolezni in ozdravljenju, nasprotno je o njem razširjeno mnenje, da je še vedno hrom. Zato bomo gotovo ustregli širokim krogom naših čitateljev, če po »Zdravju« posnamemo nekaj zanimivih podatkov.

V letih 1916 in 1921 je razsajala v ameriških Zedinjenih državah strašna epidemija, znana pod imenom otroška paraliza. Napadla je tudi odrasle, med njimi popolnoma zdrave osebe. Med žrtvami leta 1912. je bil tudi sedanji predsednik Roosevelt. Noge so mu popolnoma ohromele. Vse treniranje prvih bolezenskih let, izvedeno z neverjetno energijo, vsa zdravniška veda in pomoč, vse to je pomagalo le prav malo. Med številnimi ljudmi, ki so proučevali vprašanje te epidemije, je bil tudi George Foster Peabody iz Columbie v državi Georgia. Na njegovem posestvu je bilo mnogo toplih vrelcev in pokrajina je bila znana daleč okoli kot »Warm Springs« (warm = topel, spring = vrelec, springs = vrelci).

Po poročilih je bil ta kraj že v indijanskih časih svet, in Indijanci so zdravili v topli vodi zlomljene kosti in druge poškodbe. L. 1926., ko je začel Peabody z raziskovanjem vrelcev, se je razprostiral tam gozd hrastov, pinij in grmovja, pa tudi strupenih rastlin. Tla, iz katerih prihajajo vrelci, so iz granita in bazalta. Povprečna toplota vode je 30 do 37° C; prihaja iz velikih globočin in v zelo velikih množinah in ima prav izredno zdravilno moč.

Roosevelt ozdravi

Peabody je povedal svojemu prijatelju Rooseveltu, kakšen dragocen dar se nahaja na njegovem posestvu, in Roosevelt je takoj sklenil, da bo zdravilno moč vrelcev poskusil na lastnem telesu. Prva njegova pot v Warm Springs je bila kot nekakšna ekspedicija. Vse so morali vzeti zanj s seboj; skoraj edino, kar je mogel ta kraj nuditi, so bili topli vrelci sami. Roosevelt si je dal pritrditi plavalni pas okoli prsi in se je dal nesti v vodo. Ko je bil nekaj časa v vodi, je odkril neki naravni zakon, ki ga je bil sicer opazil Arhimed že pred par tisoč leti, ki je pa prišel bolniku šele sedaj prav do spoznanja in mu je vlil novega veselja do življenja: njegovi udje so postali vsled vzgona vode navidezno lažji, in sicer za toliko, kolikor je tehtala odrinjena voda. To je trinajst štirinajstink telesne teže. To se pravi, da je mogel tu v vodi prvič po obolenju l. 1921. zopet dvigniti noge. Mogel jih je brez posebnih težkoč in brez pomoči rok potegniti skoraj pod prsi, kar mu na bolniški postelji kljub največjemu naporu ne bi bilo nikdar mogoče. Izven vode je že premikanje stopala povzročilo čezmerno potenje, ker je bil napor pač prevelik.

Toplota in dragocena kakovost vode sta Rooseveltu dovolila, da je bil vsak dan po cele ure brez utrujenosti v vodi. Kmalu je mogel potisniti vodo menjaje se z desno in levo nogo nazaj. Od hrbtenice izhajajoči glavni živci še niso bili popolnoma ohromeli in še je bilo nekaj mišic v njegovih nogah, ki so se mogle udejstvovati. Izven vode ti živci in te mišice niso bili dosti močni za pregibanje udov, mogli so se pa z vsakdanjo vajo v vodi okrepiti in ohromele ter izginule živce in mišice vsaj deloma nadomestiti. To je bilo osrečujoče spoznanje za Roosevelta v Warm Strings.

Po nekaj tednih je bil toliko okrepljen, da se je mogel s plavalnimi gibi bližati bregu in da je mogel iskati tla pod nogami. Ko je stopil na tla, se je previdno, korak za korakom, premikal proti bregu. Najprvo so molele iz vode le njegove rame, nato pa že prsi itd. Centimeter za centimetrom je šlo naprej, vsak centimeter je pomenil velik napredek. Vso zimo je ostal Roosevelt v Warm Springs. Naravne zdravilne moči vrelcev so tudi nekaj pripomogle, in na koncu prvih mesecev v Warm Springs je imel Roosevelt zavest, da je ozdravljenje mogoče.

Človekoljubni Roosevelt se oddolži za ozdravljenje

Od Peabodyja je kupil Roosevelt vse ono vrelno ozemlje in je ustanovil l. 1927. »Georgia Warm Springs Foundation«. Ta ustanova je zbrala sredstva, na kojih podlagi so postali Warm Springs eno največjih dobrodelnih podjetij. Edzel Ford, sin Henryja Forda, in drugi milijonarji ter človekoljubi so prispevali pokojnemu Rooseveltu samemu znatne vsote za izgraditev novega kopališča. Skoraj 3000 oseb v starosti od treh do šestdesetih let se je v prvih šestih letih kopališčnega obstoja zdravilo v Warm Springs in več kot polovica jih je bilo toliko ozdravljenih, da so mogli zopet pričeti s svojim delom. Je pa to samo dobrodelna ustanova, pri kateri nihče ne išče dobička. Cene, ki jih bolniki plačajo, so za ameriške razmere zmerne. Bolnika odpustijo šele tedaj, ko je kolikortoliko ozdravljen.

Obiskovalcev je v Warm Springs posebno v zadnjih letih izredno veliko. Zanje so rezervirana posebna pota, da bolnikov nihče ne nadleguje. Bolniške stolčke na kolescih vodijo z roko, semintja tudi z električnim ali bencinskim motorjem. Vsa kolonija je zgrajena kot mesto brez stopnic. Pacienti stanujejo večinoma v majhnih, prijaznih, pritličnih hišicah, ki so opremljene z vso moderno udobnostjo. Na vratih so včasih montirane takozvane »električne oči«, ki vrata avtomatično odpro, če se bliža bolnik v stolčku ali na berglah.

Prijatelj bolnikov

Veliko je vselej veselje bolnikov, če pride Roosevelt sam v Warl Springs. Zelo so ponosni na svojega »prvega križarja«, ki sedi danes v Beli hiši v Washingtonu. Roosevelt je zelo dobrohoten in ljubezniv človek, notranje očiščen po hudem boju s težko boleznijo. Njegov prihod v Warm Springs prinaša toploto in ljubezen, in vdanost bolnikov napram njemu veže vso kolonijo s trdnimi vezmi. Svojih sotrpinov ameriški predsednik nikoli ne pozabi in jim, ko pride v kolonijo, zmeraj kaj prinese, vsakemu nekaj, pa najsi so to tudi le poštne znamke iz vseh delov sveta, poslane v Belo hišo po pošti.

Nekoliko proč od kolonije stoji Rooseveltova hiša. »The Little White House«, »mala bela hiša«. Tako se je imenovala že prej, preden je bil Roosevelt predsednik. Za hišo je park in poskusna poljedelska farma. Teoretiki in praktiki se zbirajo tam in debatirajo s predsednikom, kako in kaj. Kako je priljubljen, kaže najbolj dejstvo, da se je praznoval letos njegov rojstni dan v vseh ameriških Zedinjenih državah; zgodilo se je prvič v ameriški zgodovini, da se je ta dan praznoval tedaj, ko je predsednik še uradoval. Kot poseben dar ameriškega naroda za predsednikov rojstni dan je bilo nabranih poldrugi milijon dolarjev za Warm Springs, s čimer se bo mogla ta tako dobrodelna ustanova še bolj izpopolniti.

Angleški stanovedniki v Saarbrückenu, ki imajo nalogo, da poskrbe za nastanitev angleških čet o priliki plebiscita v Posaarju

Lord Rothermere in sin, ki se te dni mudita v Berlinu in ju je sprejel tudi drž. kancler Hitler

Na psu . . .

Ali hočete vedeti, na kakšen način se danes zabava takoimenovana »boljša družba«? »Daily Mirror« je te dni priobčil poročilo neke mrs. W. C. S. Trelaway, ki opisuje čajanko pri znani plavalki miss Joan Martimer. Čajanka se je vršila na čast »tretjemu rojstnemu dnevu« plavalkinega kodra Barbeta Chiquito. Glavni gostje na čajanki so bili p s i. Potem nadaljuje poročevalka dobesedno: »Slavnost je bila prekrasna. Vsi psi so se čudovito obnašali. Tudi jaz sem bila s svojim kodrom Salomonom tam. Mimo njega in Barbeta Chiquita je bilo navzočih še 21 kodrov. Pse in njihove gosponje je strežaj ob vhodu v salon po vseh predpisih naznanil, počaščujoč pse in psice z »mr.« ali »mrs.«. Prinesli so izbrana jedila. Najimenitnejši je bil ogromen godovni kolač, okrašen s sladkorno polivko in tremi godovnimi svečami. Psom so mimo drugih oblizkov postregli z drobnimi klobasicami, zavitimi v nepremočljiv papir in povezanimi s pentljami enake barve kakor ogrljaki posameznih psov. Zelo so tekniła tudi na tenke rezine zrezana kuhana jetra. Glavno vezilo slavljenca je bil par copat, ki jih je smel po mili volji žvečiti. Po čajanki so odšli vsi gostje, pasji in drugi, na vrt, kjer so se v spomin na to edinstveno slavje fotografirali.« — Zares na psa je prišla sodobna družba sitih!

Goy, vodja francoskih frontnih borcev, ki se zavzema za prijateljsko sodelovanje z nemškimi frontnimi borci. Goy-a doma ostro napadajo

Otroci in plinska vojna

Angleško časopisje se peča s pozivom otrok na vaje s plinskimi maskami, ki so se nedavno vršile v nekem južnem londonskem okraju v okviru Rdečega križa. Krdelo šest- do petnajstletnih dečkov in deklic je moralo v gostih oblakih dima po poveljih uradnika Rdečega križa vaditi v rabi protiplinskih sredstev. Mnogoštevilni starši so bili mnenja, da naj bi se otrokom čim dlje prizaneslo z vojnimi grozotami. Prišlo je do živahne razprave v časopisju, če je potrebno, da se vzgajajo otroci k samostojnemu ravnanju za slučaj plinskih napadov — ali pa naj bi se ta skrb prepustila staršem. »Če so vaje glede bodočih zračnih napadov potrebne« — je pisal n. pr. »Manchester Guardian« — »potem naj bi namesto otrok gonili skozi dim rajši starše. Kajti ti so, ki politiko svoje države soodločajo, in če dopuščajo, da se ta politika razvija v smeri, ki jo evfemistično imenujemo »kemično vojevanje«, potem bo izkušnja zanje nemara zdrav nauk.«

»Rad bi si ogledal hlače, najcenejše prosim.«
»Obžalujem, te sem sam obul.«

Pogansko praznoverje modernega človeka

Pod zaščito govnobrbcev, tigrovih zob, nohtov . . .

Komu ni znano, koliko posmeha in zaničevanja so nagromadili »napredni ljudje« proti »neumnemu praznoverju« vernih kristjanov, ki nosijo pri sebi svetinjice, škapulirje in podobne nabožne predmete. Kaj pa naj poreče kristjan proti praznoverju modernih ljudi, ki se zatekajo pod varstvo talismanov v obliki govnobrbcev, lutk, tigrovih zob, dolgih nohtov itd.? Jezuitski pater Schmidt se v posebnem sestavku tej zablodi prizanesljivo smehlja in jo označuje kot otročji strah in otročje sanje, češ: vsak človek ostane v kakem skritem kotu svoje duše do zadnjega otrok. In zares je ta vera v talismane značilna za naravne narode, ki v svoji kulturi še niso prišli preko otroške dobe.

Med najbolj znana čarovna sredstva spadajo pač skarabeji — vrsta govnobrbcev —, ki so veljali starim Egipčanom za svet. Ti govnobrbci doživljajo danes novo vstajenje kot talismani ljudi 20. stoletja! Vsak velikomestni zlatar jih mora imeti na zalogi v obliki obeska. — Rimljani so nosili amulete iz kamenov, roževine, kovin in pergamenta, na katerem so bili reki proti boleznim, ranitvam in drugim telesnim nezgodam.

Modern človek si izbira talismane čisto osebne vrste. Na avtomobilih vidimo viseti podkve in vsakovrtne lutke. Enako skoraj ni letalca, ki ne bi imel svojega talismana. Baron pl. Hünefeld je imel ob srečnem poletu čez Ocean s seboj majhnega zlatega vražička in štiriperesno deteljico. Znana rekordna letalka Amy Johnson je vzela na polet Tokio—London s seboj pravcat muzej talismanov, med drugim mladega sibirskega volčjaka. Lindbergh je poletel čez Atlantik s šalom okrog krmila na letalu. Nekaj ljubeznivega je talisman znanega zeppelinskega junaka Eckenerja: na vseh poletih ga spremlja njegov kanarček.

Med gledališkimi umetniki dobiva vera v talismane često zelo čudne oblike. Tako je moral znanega Wernerja Krausa pred prvo vprizoritvijo Brucknerjeve »Elizabete« eden njegovih tovarišev »trikrat vljudno opljuvati«. Rode-Rode, znani filmski igralec in pisatelj, za živo glavo ne obleče pri nastopih drugega telovnika kakor živordečega, češ, da mu samo ta zagotavlja uspeh. Razume se, da imajo tudi filmske igralke vsaka svoj talisman, navadno vsaka po več.

Naravno, da igrajo talismani posebno veliko ulogo tam, kjer je sreča najbolj opoteča: na zelenih mizah velikih igralnic. Tu najdemo kocine tigrovih brk, šope las, nagačene martinčke, preluknjane novce, hlačne gumbe, tigrove zobe itd. Ko je pred leti slovita igralka našla smrt na ta način, da se ji je šal zapletel v kolo avtomobila, v katerem se je vozila, in jo zadavil — je kupila neka dama ta šal za 40.000 frankov; poslej si ogrne ta šal kot talisman vselej, kadarkoli igra v Monte Carlu.

Bivši cesar Viljem II. je zaupal svojo srečo končku »materializirane« tenčice, ki jo je dobil od medija na neki spiritistični seji, in jo je nosil v zlati puščici vedno pri sebi. — Čisto izviren talisman je imel stari kralj Viktor Emanuel, ded sedanjega italijanskega kralja. Vsako leto si je pustil na enem prstu noge zrasti dolg noht; ta noht je odstrigel na starega leta večer, ga dal vdelati v zlato in ga nato nosil vse leto pri sebi. Zadnji dan leta ga je uvrstil k drugim v obsežni zbirki in nato nosil novega.

Čudna duševna zmeda in večni nepokoj za zemsko srečo se zrcali v otroško-poganski veri modernega človeka v čarovno moč raznih mrtvih in živih predmetov. Kje je tu toliko hvalisana moderna stvarnost, kje dvatisočletna krščanska modrost?

„Gospa" in „milostljiva gospa"

Na Češkoslovaškem je vsem učiteljicam brez razlike zakonito priznan naslov »gospa«. Toda starši šolskih otrok pa le mislijo, da morajo delati med poročenimi in neporočenimi gospemi šolnicami; zato nagovarjajo poročene učiteljice z »milostljivo gospo«, neporočene pa zgolj z »gospo«. Zdaj je proti temu razlikovanju nastopilo praško učiteljstvo, ki zahteva, da naj se vse učiteljice brez razlike stanu nagovarjajo z »gospo«.

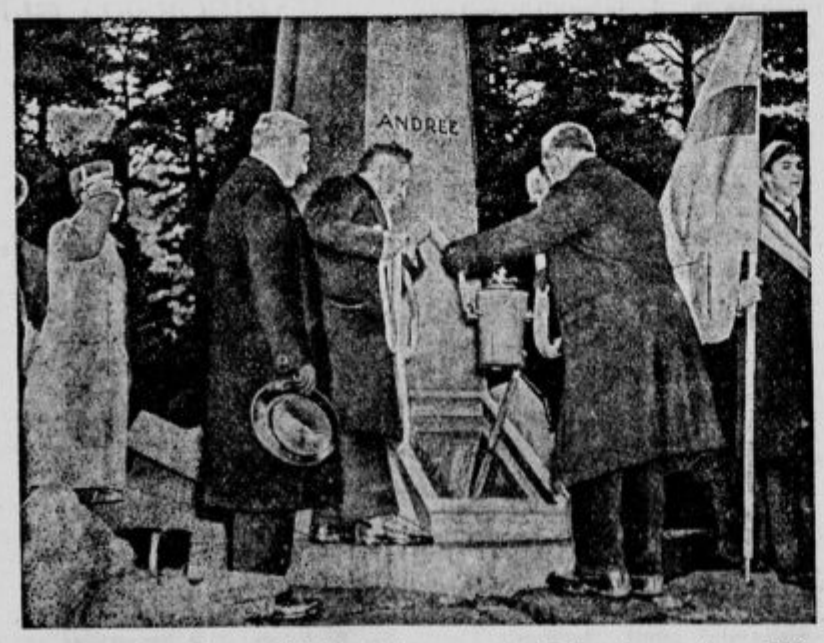

Andree in tovariši v domači zemlji. Te dni so na stockholmskem pokopališču položili k večnemu počitku zemske ostanke švedskih raziskovalcev, ki so se na balon. poletu na severni tečaj leta 1897 smrtno ponesrečili. Bili so to Andree, Strindberg in Fränkel. Istočasno so slovesno odkrili Andreejev spomenik

Edino z blagom lahko plačamo

Dr. Beneš o vzrokih gospodarske krize - svoje dolgove zapadnim državam

Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je dopisniku velikega angleškega lista »Manchester Guardian« (Commercial) jedrnato orisal glavne pogoje za gospodarsko obnovitev srednje Evrope in še posebej Podonavja. Iz tega razgovora priobčujemo daljši izvleček, ker je zunanji minister dr. Beneš tako natančno zadel v jedro celotnega gospodarskega vprašanja v Podonavju in se tako tudi dotaknil posredno vprašanja gospodarske obnove v naši državi, kolikor je njeno gospodarstvo odvisno od zapadnih držav.

Značilna oznaka v razvoju gospodarskih razmer v povojnem času na vsem svetu je pač dejstvo, da nekatere agrarne države uganjajo politiko industrializacije, medtem ko industrijske države skušajo razviti svoje kmetijstvo. Obe skupini držav sta imeli za to politiko isto izhodišče, isto vodilno misel, to je avtarkijo; ta ima zopet pogosto svoj izvor v čisto vojaških vzrokih. Tako je v mednarodni gospodarski politiki Evrope nastal močan preobrat, ki je imel za posledico preorijentacijo mednarodne gospodarske politike.

Avtarkija ni zajela samo Evrope, ampak tudi **ostali svet. Na ta način smo zapustili sistem mednarodne delitve dela, ki se je doslej tako obnesel.** Trgovinske pogodbe s klavzulo o največjih ugodnostih so stopile v ozadje. Namesto njih so prišli kontingenti za uvoz in izvoz, kliringi in razni drugi sistemi, ki mednarodno trgovino ovirajo. Ta zastoj mednarodne trgovine ima za posledico tudi padanje življenjskega standarda, dovedel je tudi do nezaposlenosti in drugih hudih socialnih učinkov. Naravno, da so vsi ti pojavi zadeli vse države srednje Evrope, tudi Češkoslovaško. **Dr. Beneš je zanikal, da bi bilo samo gospodarstvo srednje Evrope šlo iz tira, kakor bi hoteli nekateri kritiki to dokazati, in sicer predvsem iz političnih namenov. Tudi na Češkoslovaškem se je konsum kmetijskih pridelkov znižal, na drugi strani se je kmetijstvo še bolj razširilo, zato tudi češkoslovaški kmetijski proizvodi že skoraj krijejo potrebo notranjega konsuma. Češkoslovaška uvaža vedno manj kmetijskih pridelkov iz inozemstva, to pa ima za posledico, da izvoz češkoslovaških industrijskih izdelkov pada.** (V tem je tudi glavni vzrok težav, ki jih ima naš izvoz na Češkoslovaško.)

Dr. Beneš je nadalje govoril o gospodarski Mali antanti, o rimskem gospodarskem protokolu in o Tardieujevem načrtu za gospodarsko obnovo Podonavja. Ako hočemo obnoviti gospodarstvo, je potreba, da uredimo gospodarske odnose med državami. Načrt gospodarske Male antante bo mogoče izvesti šele postopno. Res je, da Mala antanta, to je sporazum med Češkoslovaško, Jugoslavijo in Romunijo ne predstavlja 100% idealne tvorbe, v kolikor gre za izmenjavo blaga; kljub temu pa je gotovo, da skupina držav, ki štejejo 47 milijonov prebivalcev, lahko tvori važno podlago za gospodarsko sodelovanje z ostalimi državami srednje Evrope. Osnovanje gospodarske Male antante je samo prvi korak h končnemu smotru: to je k splošni evropski gospodarski antanti.

Ni rečeno, da morajo rimski protokoli konkurirati Mali antanti. Lahko gospodarsko Malo antanto izpopolnjujejo. **Toda prednostni sistem, ki ga je uvedla Italija z rimskimi protokoli, ima ta nedostatek, da ne upošteva gospodarskih odnosov do Nemčije. Nemčija gleda hladno na rimske protokole.**

Tardieujev načrt za gospodarsko obnovo Podonavja so izpodjedli, ker so ga osumili, da je preveč naklonjen Mali antanti. V ostalem ne smemo pozabiti, da je obseg gospodarskih odnosov med državami Podonavja, pa naj bodo te organizirane v Mali antanti, ali v rimskih sporazumih, razmeroma zelo majhen. Za gospodarsko obnovo srednje Evrope in Podonavja ni dovolj, ako pritegnemo še druge države na severu in na jugu. **Potrebno je, da vse dosedanje sporazume izpopolnimo s sporazumom s Francijo in Anglijo. Zapadne evropske države morajo sodelovati pri obnovi srednje Evrope, ker srednjeevropske države plačujejo svoje dolgove edino v obliki izvoza blaga.**

Med Francijo in Anglijo, to je med zapadnoevropskimi državami na eni strani in srednjo Evropo, se mora razviti trgovina ne kakor med dvema tekmecema, ampak je treba najti obliko pravega sodelovanja. Gospodarska obnova je tudi utrdila evropski mir. Ob zaključku je dr. Beneš ugotovil, da se je Anglija doslej premalo zanimala v gospodarskem pogledu za srednjo Evropo. Ona bi lahko mnogo pripomogla k njeni gospodarski obnovi.

Znamenja gospodarskega zboljšanja

Po poročilu osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je bilo meseca oktobra tega leta zavarovanih pri tem zavodu, oziroma njegovih podružnicah 565.461 delavcev in nameščencev. V primeri s prejšnjim mesecem se je število zavarovancev povišalo za 3259 in v primeri z istim mesecem lanskega leta za 16.000.

V primeri z istim mesecem lanskega leta kaže največji narastek zaposlenja Okrožni urad v Ljubljani, in sicer 4091, nato pride Okrožni urad v Vel. Bečkereku (2628), za njim Zagreb (2339) in končno Sombor (1965). V odstotkih je narastek največji na Sušaku in znaša 15.58%, za njim pride Veliki Bečkerk (13.0%) in končno Sombor (10.29%). Število zaposlenih pri Okrožnem uradu v Banjaluki se je znižalo, in sicer za 1197. Zasebne bolniške blagajne so zabeležile naslednje izpremembe: Merkur v Zagrebu manj 51 članov, vse ostale pa povišek, tako blagajna Trgovskega podpornega društva v Ljubljani za 521 (7.96%).

Meseca oktobra je znašalo število delavcev, ki so zaslužili dnevno do 80 Din, 71.129, število tistih, ki so zaslužili 8—24 Din 263.249, od 24—34 Din je zaslužilo 97.542 delavcev, od 34—48 Din 64.927, od 48 Din naprej 68.614. Povprečna zavarovana mezda je znašala 22.10 in se je v primeri z lanskim letom zmanjšala za 0.96 Din. To zmanjšanje je posledica zmanjšanja število članov s plačami nad 24 Din, in sicer se je to število zmanjšalo za 75.590 članov. Povečalo se je za 91.590 število članov s plačami izpod 24 Din. Zaradi tega zmanjšanja povprečne zavarovane mezde je skupna zavarovana mezda kljub narastku članov ostala v primeri z lanskim letom skoraj neizpremenjena. Znašala je 312.47 milj. Din, a lansko leto 316.76 milj. Din.

Stanje Narodne banke

Do 15. decembra so nastale v stanju Narodne banke kraljevine Jugoslavije v primeri s prejšnjim stanjem naslednje izpremembe: podloga: zlato v blagajnah in devize — zmanjšanje za 10, 9 milj. Din. Devize izven podloge — povečane za 11, 7 milj. Din. Kovan denar v srebru in niklju — povečanje za 31.1 milj. Din, skupno 208,829.471. Pri posojilih na menice in zaloge — zmanjšanje za 78 milj. Din, posojila državi — povečanje za 177.611 Din. Razna aktiva — povečanje za 10, 5 milj. Din.

Pasiva: denarni obtok je znašal 4.268,913.865 in se je zmanjšal za 14,883.215 Din. Obveze po vidu so se zmanjšale za 16.5 milj. Din, obveze z rokom so se povečale za 30.3 in razna pasiva za 35.3. Obtok in obveze po vidu so znašale 5564.3 milj. Din. Skupno kritje 35.56%, samo kritje v zlatu 32.78%.

Naše obrtništvo na Dolenjskem

Novo mesto, 18. decembra.

Dnevi obrtniškega tedna, v katerih so obrtniki dali duška svoji ogorčenosti in javnosti povedali, kakšen pogin jim preti, ako se razmere ne bodo kmalu predrugačile, so prešli. Razstave obrtnih izdelkov so pospravljene. Marsikje, da celo med samimi obrtniki, ki so postali po vseh trdih preizkušnjah že kar malodušni, se čuje vprašanje: Kaj bo obrtnikom koristil obrtniški teden, kaj vsa ogorčenost, kaj vse prizadevanje, če pa javnost in merodajni činitelji ne spoznajo, kaj imajo v domačem obrtniku. Če ne spoznajo, da je ta v prvi vrsti vreden vsega vpoštevanja, obrambe in zaščite, če ne spoznajo, da je obrtnik zelo močan steber države, ki pa se je pričel ne po lastni krivdi sumljivo majati, in kaj bo, če se ta steber nekega dne zruši.

Razstava obrtnih izdelkov je tudi na Dolenjskem pokazala, da je domači obrtnik zmožen vsake konkurence s tujimi izdelki. Tudi dolenjski obrtniki so pokazali, kaj zmorejo njih pridne roke. Precizno izdelani izdelki vseh obrti brez razlike so popolnoma točno dokazali, da se lahko kosajo z inozemskimi. In vendar gleda dolenjski obrtnik s strahom v bodočnost. In kako ne? Vse bi se še nekako zmagovalo, čeravno težko, ko bi ne bilo toliko tuje konkurence, ki postaja po nekod naravnost ogabna. Zlasti v čevljarski in krojaški stroki se to občutno pozna, dasiravno druge obrti tudi niso izvzete. Razne tuje firme so prepredle našo pokrajino s svojimi podružnicami, ki so jih ustanovile že po vseh večjih krajih, celo trgih in vaseh. Te podružnice so ponekod združene s popravljalnicami, katere odjedajo kruh in zaslužek domačemu obrtniku, ki pa mora kljub temu še vedno plačevati prav tako visoke, če ne še višje davke kot poprej, ko te konkurence pri nas še ni bilo. Poleg tega pa je naša Dolenjska svetu še tako malo poznana v tujsko-prometnem oziru, da njeni obrtniki najbrže še precej časa ne bodo mogli računati s tem, da bi pri tujih gostih, ki bi našo Dolenjsko posečali, kaj zaslužili, kakor n. pr. njihovi gorenjski tovariši.

Vsi, ki jim je procvit dolenjskega obrtnika količkaj pri srcu in ki so postavljeni zato, da ga varujejo in mu pomagajo, bi se morali tudi v tem oziru zganiti in poskrbeti, da bi tudi Dolenjsko pričeli bolj in bolj obiskovati tujci, da bi tako vsaj v poletni sezoni domač obrtnik kaj zaslužil. Seveda bi morale oblasti storiti tudi vse potrebno, da bi se tuje firme morale umakniti. Vsa javnost bi se morala za to brigati in tujsko prometna društva ustanavljati, kjer pa so, jih krepko podpirati, ne pa dopustiti, da le životarijo in se morajo končno žalostno raziti, ker ni zanje ne razumevanja, ne moralne, še manj pa materijalne podpore. Ker smo ljudje družabna bitja, smo pač navezani eden na drugega, zato bi morali pa tudi eden za drugega delati v slogi. Dokler tega ne bo, ni misliti na boljše čase, pa če se nekateri še tako trudijo in govore. Morali bi se krepko združiti, se medsebojno podpirati ter tako delati za procvit svojega naroda!

Kakor nam je torej pokazala razstava obrtniških izdelkov na Dolenjskem, teh izdelkov nikakor ni podcenjevati, saj nekateri celo daleč prekašajo tuje bodisi po izdelavi, kakovosti, lepoti in trpežnosti ter tudi niso nič dražji, v praktični vporabi pa dostikrat cenejši.

*

Denarni zavodi v vsej dravski banovini dne 24. decembra ne poslujejo.

Strogo nadzorstvo nad izdavanjem računov. Finančno ministrstvo je že večkrat opozorilo javnost, naj strogo izpolnuje predpise glede kolkovanja računov v smislu tar. št. 34. zakona o pristojbinah. Zdaj je finančno ministrstvo vnovič opozorilo finančna ravnateljstva, naj izvedejo kontrolo nad izdavanjem računov. Strogo morajo gledati, da se pri stroških nad 20 Din izdajo taksirani računi. V trgovine bodo prišli finančni uradniki, ki bodo poučili trgovce o posledicah, ki jih zadenejo, ako ne bodo taksirali računov po predpisih.

Jouhaux Leon, glavni tajnik Zveze delavskih sindikatov iz Pariza, in Tayerle Rud., tajnik Drž. sindikalne centrale iz Prage, ki se vračata z delavskega kongresa v Sarajevu, sta obiskala Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Vpisi v trgovinski register. Banovinsko zdravilišče Slatina, upravljano po banu dravske banovine, dosedanje besedilo točke 3. odpade. Na to mesto pride: Vršilec dolžnosti nadzornika zdravilišča dr. Ster Fran itd....

V zadružni register sta bili vpisani: Gospodarska zadruga v Lucovi, registrovana zadruga z omejeno zavezo, in Gospodarska zadruga v Otovcih, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Češkoslovaška trgovinska bilanca aktivna. V prvih 11 mesecih tega leta je Češkoslovaška uvozila za 5.79 milijard Kč blaga, izvozila za 6.3 milijard Kč. Nasproti lanskemu letu se je njena trgovina povečala. Lansko leto je Češkoslovaška uvozila 5.25 milijarde Kč, medtem, ko je njen izvoz znašal 5.26 Kč.

Službo občinskega delovodje-pripravnika z začetno plačo 800 Din razpisuje občina Vitanje, srez Slov. Konjice.

Mednarodna centrala za vino zaseda v Parizu. Prisotni so predstavniki 12 držav, med njimi tudi Jugoslovani.

Borza

Dne 19. decembra.

Denar

Le dolar je nekoliko nazadoval, sicer nikakih posebnih izpremememb. — Šiling v Ljubljani 8.10 do 8.20, v Zagrebu prav tako. Funt v Zagrebu v zasebnem kliringu 227.20—228.80, pezeta v Zagrebu 550—560.

Ljubljana. Amsterdam 2308.79—2320.15, Berlin 1366.60—1377.40, Bruselj 798.71—802.65, London 168.26—169.86, Curih 1105.85—1111.35, New York 3381.12—3409.38, Pariz 225.28—226.40, Praga 142.69 do 143.55, Trst 291.47—293.87.

Promet na zagrebški borzi 31.631 Din.

Curih. Pariz 20.37125, London 15.255, New York 308.25, Bruselj 72.225, Milan 26.41, Madrid 42.20, Amsterdam 208.825, Berlin 123.95, Dunaj 73.25 (57.50), Stockholm 78.65, Oslo 76.65, Kopenhagen 68.10, Praga 12.91, Varšava 58.25, Atene 2.92, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.05, Buenos Aires 0.7675.

Vrednostni papirji

Ljubljana. 7% inv. pos. 70—71, agrarji 41—42, vojna škoda 336—338, begl. obv. 55.50—56.50, 8% Bler. pos. 63—64, 7% Bler. pos. 55—56, 7% pos. Drž. hip. banke 64—68.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. pos. 69—71, agrarji 41 den., vojna škoda 336—337, 12. 336 do 338, 6% begl. obv. 56—56.75, 8% Bler. pos. 64—65, 7% Bler. pos. 55—56, 7% pos. Drž. hip. banke 65—70. — Delnice: Narodna banka 4700—5000, Priv. agr. banka 232—237, Impeks 50 den., Trboveljska 101—103 (150 po 103).

Belgrajska borza je bila danes zaprta.

Žitni trg

Novosadska borza danes zaprta.

Budimpešta. Tendenca: stalna. - Promet: slab. Pšenica: marec: 16.95—16.99, zaklj. 16.98—16.99; maj 16.38—16.37, zaklj. 16.37—16.38. - Rž: marec 13.22—13.26, zaklj. 13.22—13.23. - Koruza: maj 11.22—11.32.

Chicago, Pšenica: maj 99.625, julij 93.625, december 98.625. - Koruza: maj 87.75, julij 84.75. - Oves: maj 52.75. - Rž: maj 87.75.

Winnipeg. Pšenica: december 78.125, maj 83, julij 83.75.

Ob šestdesetletnici msgr. Meška

Slovenjgradec, 18. decembra.

Ne vem, če je bil že kdaj kak slovenski pisatelj za svoj jubilej deležen tolikih čestitk kot naš ljubljeni g. Meško. Za svoj god je pisatelj prejel od lavantinskega knezoškofa — svojega dobrega prijatelja — iskreno voščilo, kateremu je bilo priloženo papeško pismo, s katerim je postal Meško papežev častni komornik. Obenem je postal Meško tudi dekan, dočim je bil preje le upravitelj dekanije. Koliko je pa prejel ta dan pisem, razglednic, brzojavk! Uboga njegova aktovka je z največjo težavo objela vse čestitke. Duhovščina je čestitala monsignoru Mešku v Starem trgu pri mesečnem sestanku. Edino te slovesnosti se je pisatelj udeležil osebno, ker so bili zbrani samo duhovniki njegove dekanije. V svoji skromnosti se ni jubilar udeležil niti lepe proslave, ki jo je priredil Slovenjgradec, kjer je Meško častni meščan. Ta proslava je bila gotovo ena najprisrčnejših. Igralci so mojstersko podali Meškovo »Mater«. Mater je sijajno igrala gospa pok. sod. svetnika Romolda. Polna dvorana se je zastonj ozirala, kdaj se prikaže ljubljeni pesnik. Salonski orkester je dovršeno igral, a jubilanta ni bilo...

Novo počeščenje je prejel monsignor Meško dne 6. decembra. Pri Sv. Jederti mu je občinski odbor občine Pameče, kamor sedaj spadajo Sele, izročil častno občanstvo domače občine. Predsednik občine, g. inž. Vrhnjak je v krasnem govoru slavil delo župnika selškega, velikega pisatelja, in mu v imenu hvaležnih župljanov želel še dosti srečnih in plodonosnih let. Ginjen se je pisatelj zahvaljeval. Ni delal za čast in odlike, za narod in za Boga se je trudil.

Pa že je bilo skromnemu gospodu preveč. Kar peš jo je mahnil čez Slovenjgradec domov. Saj je tako škoda zlatega časa, ko ima toliko dela! »Joj, toliko načrtov, pa ne pridem do tega, da bi napisal! To je pusta stvar! In sedaj toliko korespondence, na katero moram odgovoriti!« — Večer ga je zalotil še v mestu. In po temini skozi gozd še dobro uro do samotnih Sel! Do njegove tihe sobice, kjer je njegovo pero zapisalo toliko lepih reči!

I. S.

Pridobivajte novih naročnikov!

Filatelija

Jugoslovanske poštne znamke s črnim robom. — 100.000 komadov 3 dinarskih znamk s sliko Oplenca, ki so se doslej izključno uporabljale za zračno pošto, je bilo opremljenih s črnim robom. Te znamke se smejo uporabljati tudi na običajnih pismih.

Pri poštnih znamkah s črnim robom so se našle vrednote 25 par in 1.50 Din z zobčanjem 9 namesto 12½. Zobčanje 9 glede znamk 25 par je že uradno ugotovljeno, dočim glede znamk 1.50 še ni natančnejših podatkov.

Nove znamke Rdečega križa s pretiskom. K tozadevni noti »Slovenca« z dne 21. novembra 1934 se dodatno sporoča, da se je 25. septembra t. l. pojavila tudi v Zagorju ob Savi modra znamka Rdečega križa z rokopisom »porto«; uporabila se je kot porto znamka.

Nove dobrodelne znamke z liki slovitih stavbenikov so bile 3. decembra t. l. izdane v Avstriji. Znamk je šest: 12 (+12) gr. (Anton Pilgram), 24 (+24) gr. (J. B. Fischer v. Erlach), 30 (+30) gr. (Jakob Prandtaher), 40 (+40) gr. (A. v. Siccardsburg in E. van der Nüll), 60 (+60) gr. (Heinrich v. Ferstel), 64 (+64) gr. (Otto Wagner). Naklada obsega 70.000 komadov vsake vrednote.

Sport

Hermes : Ilirija

Zadnja jesenska prvenstvena tekma podzvezne lige v nedeljo na igrišču Hermesa

Kot zadnja nasprotnika v jeseniški prvenstveni kampanji naše podzvezne lige si stojita v nedeljo nasproti gornja nasprotnika.

Borba sama, o kateri bomo še poročali, bo brez dvoma ena najzanimivejših jesenske sezone v Ljubljani. Tudi je tekma za enega kot drugega zelo važna za plasma. Iliriji je mnogo na tem, da si pribori prvo mesto v tabeli, še bolj važna pa je tekma za Hermes, ki se bo skušal še zadnji hip rešiti zadnjega mesta, ki ga zaenkrat zaseda. Za to tekmo vlada zaradi tega že danes veliko zanimanje.

V primeru lepega vremena nastopita v predtekmi B moštvi obeh klubov.

ZSK Hermes, Nogometna sekcija. Strogo obvezen sestanek igralcev I. in II. skupine bo jutri ob 20 pri Kočarju. Udeležiti se ga morajo zaradi nedeljskih tekem brezpogojno vsi igralci. Moko, Čebohin in Klanšnik se prosijo, da bodo v nedeljo zagotovo in pravočasno v Ljubljani.

Plavalni sport v Splitu dobiva vse trdnejše temelje

To, kar imajo v nekaterih drugih državah in za kar smo se v našem listu ponovno borili, so dosegli na klasični gimnaziji v Splitu: strokovna konferenca je s polnim umevanjem osvojila predlog g. prof. Draga Ulage, da postane plavanje obvezen predmet.

Od 15. aprila dalje se bo vršila šolska gimnastika ob morju, in to v obliki plavalnega treninga. Tako se bo vsak dijak nehote seznanil s plavalnim sportom. Poleg velike zdravstvene koristi, ki je združena s plavanjem in s solnčenjem, pričakujejo splitski krogi tudi velik napredek v vrstah sportnikov, zakaj med stoterimi dijaki se krijejo brez dvoma mnogi talenti za plavanje. Odkriti jih, bo v okvirju šolskega treninga povsem lahka stvar.

Želimo, da bi zgledu Splita sledila tudi druga mesta in to je prvi pogoj za napredek našega sporta.

Plavalni sport v Splitu dobiva vse trdnejše temelje. Že dalje časa si prizadeva SK Jadran, da bi si zgradil zimsko kopališče, ki bi naj omogočalo celoletno sistematično urjenje plavalcev in waterpolistov. Od merodajnih krogov smo doznali, da je graditeljem zagotovljena večja podpora in da bodo v bližnji bodočnosti pričeli z gradbeno akcijo.

—ič.

★

LZSP. Službeno. Izpiti za zvezne smučke sodnike bodo nocoj ob 20 v damski sobi kavarne Emone.

LZSP. Službeno. Sestanek zveznih smučkih učiteljev bo jutri ob 19.30 v damski sobi kavarne Emone. Sestanek je obvezen za vse smučke učitelje. Kdor se ga ne bo udeležil, se bo proti njemu disciplinarno postopalo.

Smučarski klub Ljubljana. Sestanek vseh klubovih tekmovalcev bo nocoj ob 18 v klubovi sobi. Razgovor o opremi in o tekmovalnem tečaju na Pokljuki. Sestanek je zelo važen, zato naj se ga udeleže točno vsi.

JASO. Vse tekmovalce in člane obveščamo, da smo z gimnastiko zaključili ter prosimo, da se udeleže sestanka drevi ob 18 na tehniki, soba 82. Udeležba na sestanku je obvezna za vse odbornike in referente (gg. Kump, Reicher, Aneška, Perne).

Poškodba, ki si jo je pri tekmi z Francijo prizadejal naš vratar Glaser, je resnega značaja in se do časa tekme v Atenah brškone ne bo pozdravila, tako, da ga bo moral najbrž zamenjati Čulić, ki je v Parizu tako uspešno branil naša vrata.

Jugoslovanski olimpijski odbor, službeno. XX. seja upravnega odbora, ki se je vršila pod predsedstvom predsednika dr. S. Hadžija, je sprejela poročilo o delu uprave v tem letu, ki je bilo zelo uspešno.

Drugi olimpijski dan je uspel znatno bolje kakor preteklo leto in to v vsakem oziru. Organiziran je bil v 30 mestih in krajih napram 10 v preteklem letu in materialni uspeh znaša okrog 65.000 Din, kar je petkrat več nego lansko leto. Jugoslovanski olimpijski odbor razpolaga danes z zneskom okrog 100.000 Din, kar zadostuje za pokritje stroškov za 30 tekmovalcev. Glede na to je udeležba naših smučarjev na IV. zimski olimpijadi v Garmisch-Partenkirchenu zagotovljena. Za XI. olimpijado v avgustu 1936 v Berlinu je treba zbrati še dosti sredstev ter zlasti ni denarja za pripravo posameznih ekip.

Naši tekmovalci in tekmovalke bodo topot tako uniformirani, da bo tudi zunanje lice naše celotne ekipe enotno. Ob svojih stroških se morajo posamezne zveze že sedaj pobrigati za uniforme, ki bo obstojala iz višnjevega jopiča, belih hlač, bele srajce in čevljev, modre kravate in čepice, kakor jih ima Jadranska straža, z vrvico v državnih barvah in drž. grbom. Jugoslovanski olimpijski odbor bo izdal načrte in vzorce z ozirom na kroj, odgovarjajočo barvo in kvaliteto. Obleka za tekmovanje se ravna po panogi sporta, vendar mora biti enako višnjeve barve z državnim grbom.

Za šimboljšo opremo zimskih sportnikov se je sprožilo vprašanje zimskega olimpijskega dneva in Zimsko-sportno zveza v Ljubljani bo gotovo vse potrebno ukrenila, da bo stvar dobro napela.

Priprave posameznih zvez, osobito onih, ki rabijo dvorane, so zelo otežkočene; to vprašanje se je tako rešilo, da si interesirane zveze skupno zgrade — četudi primitivno — dvorano za treninge. Izvoljeni ožji odbor bo zbral vse potrebne podatke, da se ta zamisel uresniči.

V zadevi štafete Olimpia-Berlin v letu 1936., katere velik del gre skozi našo državo, se načelno sklene, da se organizacija prevzame, predvidena proga pa se bo tako spremenila, da bo šla štafeta skozi Topolo, kjer se bo poklonila na Oplencu blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju ter preko Subotice, ker se ne more iti mimo enega največjih naših mest in sportnih središč.

III. olimpijski dan se bo vršil v letu 1935., zopet drugo nedeljo v mesecu juniju.

Iz pisarne jugosl. olimpij. odbora.

»Austria« je zaključila svojo turnejo po Angliji

Dunajska »Austria« je s svojo igro znova utrdila v Angliji sloves kontinentalnega nogometa, ki je bil zaradi nefair igre Italije že v nevarnosti. Zanimivo je, da zavzema klub na dunajski prvenstveni tabeli zadnje mesto. Dasi so morali Avstrijci večino tekem odigrati brez svojega najboljšega moža, internacionalca Sindelarja, ki si je poškodoval koleno, so vendar predvedli igro, ki je razvajene Angleže navdušila. »Austria« je proti svojim renomiranim nasprotnikom dosegla eno zmago, dva neodločena rezultata ter dva poraza, ki pa sta relativen uspeh: izgubila je namreč proti odličnemu klubu prve lige Sheffield-Wednesdayu in 6:1 proti tretjeplasiranemu klubu angleškega prvenstva Stoke-City-ju. Po predvedeni igri pa bi v tej zadnji igri zmago zaslužila »Austria«. Odločilni gol je bil avtogol avstrijskega branilca. V nedeljo je nastopila proti Le Havren v Franciji in zmagala 4:2 (2:1). Zaradi svojih uspehov v Angliji je dobila od francoskih in belgijskih klubov nebroj vabil za gostovanja, katerim se bo v veliki meri odzvala — iz razlogov materialnega značaja —, tako, da se bo vrnila šele po božičnih praznikih na Dunaj, kjer ji bodo pripravili lep sprejem.

Madjarska—Irska 4:2 (2:1)

V nedeljo se je v Dublinu vršila nogometna tekma med reprezentancama Madjarske in Irske. Tekma je končala z zasluženo zmago Madjarov v razmerju 4:2. Madjari so bili ves čas tekme v premoči. Odlikovala sta se predvsem Auer in Czech v napadu in Sealay v krilski vrsti. Od Ircev bi bilo omeniti Dondlyja in Rigbyja, oba stranska napadalca. — V vodstvo je prišla Madjarska v 29. minuti po Auerju, povišal je Tiecka, nakar je dosegla Irska svoj prvi gol po Dondlyju. V drugem polčasu je Irska izenačila po Rigbyju, nato pa so Madjari dosegli še dva gola po Auerju in Markošu. Sodil je odlično belgijski sodnik Langenus. Tekmi je prisostvovalo nad 25.000 gledalcev.

Štiri prvorazredna dunajska moštva so gostovala v nedeljo v Franciji: »Austria«, kot smo že omenili, dalje »Wienna«, ki je zmagala proti Atl.-Lille 4:1 (3:0), WAC, ki je porazil Atl.-Roubaix 4:1 (3:1), in »Liberias«, ki je s tesnim rezultatom dosegla zmago proti Racingu iz Strasbourga.

Avstrijski reprezentativni igralec Zischek namerava zapustiti svoj matični klub Wacker in preiti k Rapidu, ki je pripravljen plačati zanj visoko odškodnino.

Naš svetovni uspeh smo dosegli s kvaliteto!

Naši aparati so opremljeni z najnovejšimi iznajdbami, so izdelani resno in dovršeno brez nepotrebnih dekoracij, ki ne spadajo k radio aparatu

PHILIPS RADIO

Največja radioindustrija sveta

Naznanila

Ljubljana

1 *»Ljubljana.«* Drevi ob 20 skupna pevska vaja. Vsi in točno!

1 *Drevi* ob 20 bo na IV. prosvetnem večeru Salezijanskega mladinskega doma na Kodeljevem predaval g. dr. Zamjen Srečko o Palestini, kjer je preživel dve leti. Zanimivo predavanje bodo pojasnjevale številne lepe skioptične slike. Vstop prost.

1 *Kino Kodeljevo* bo predvajal jutri ob 20 dvojni spored: »Pariška roža« (Friz Schulz) in »Goreči sneg«.

1 *Nočno službo imajo lekarne:* mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4, in mr. Bohinc ded., Rimska cesta 31.

Maribor

m *Magdalenci!* Drevi ob 20 sestanek na odru!

m *Premiera nove operete »Izgubljeni valček«* bo na prvi božični praznik zvečer.

m *Tečaji bolgarskega jezika* so polnoštevilno obiskani. Za poglobitev stikov z bratsko Bolgarijo bo velike važnosti Jugoslovansko-bolgarska liga, ki se bo ustanovila jutri, v petek ob 20 v lovski sobi pri Orlu. Na ustanovni zbor se vabijo vsi prijatelji bolgarskega naroda.

m *Zveza mladih intelektualcev* obvešča svoje člane, da ima nocoj ob 20 sestanek s predavanjem. Pozivamo članstvo, da se ga udeleži.

Celje

c *Občni zbor Muzejskega društva v Celju* bo nocoj ob 20 v gostilniških prostorih Narodnega doma.

Drugi kraji

Novo mesto. Ustanovni občni zbor strokovne skupine delavcev in nameščencev v Novem mestu se bo vršil dne 23. decembra t. l. ob pol 11 dopoldne v dvorani Rokodelskega doma.

Višnja gora. Prosvetno življenje v Višnji gori je zadnje čase zelo živahno. To se kaže v številnih javnih nastopih, ki so bili zadnje čase. Najboljša je bila brez dvoma uprizoritev duhovne drame »Theophilos«, ki bo ostala vsem v najboljšem spominu, kajti kaj takega v Višnji gori še ni bilo. Zdaj pripravljamo za božič »Svete tri kralje«, kar bo za Višnjo goro zopet novost. Veljko bolj se pri nas uveljavlja tožnja po duhovnih igrah, v nasprotju z dosedanjimi plitvimi in napetimi komedijami. Tudi navadni ljudje imajo veliko razumevanje do novih iger. Treba se bo otresti trditve, da kmečki človek nima smisla za duševna dogajanja igralcev, ampak, da hlepi samo za dogodki. Ima ga, toda treba ga je res dobro podati, igralci morajo živeti v igri, potem učinkuje na gledalce.

Ig. Prosvetno društvo priredi tudi letos božičnico na sveti večer z lepo predstavo: Henrik, gobavi vitez, božični misterij v štirih dejanjih. Ponovitev bo na Silvestrov večer in še na sv. Treh kraljev dan zvečer. Vstopnice za sedeže naj si vsak kupi v nedeljo v predprodaji pri g. Mavcu. Začetek točno ob pol 9. Med igranjem vstop prepovedan radi miru v dvorani, ki ga posebno ta predstava zahteva.

LJUDSKA UNIVERZA V LJUBLJANI

O osnovah zadružništva predava danes v socialno-gospodarskem tečaju g. Trček Fran, ravnatelj Zveze slovenskih zadrug.

Tudi vaši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobe

Prodajalko

tudi začetnico, staro do 22 let, s srednjo šolo, zmožno hrvatskega, nemškega, madjarskega ali francoskega jezika, išče draguljar. Temu odgovarjajoče ponudbe s sliko je poslati na: Niko Bogdan, Dubrovnik. (b)

Denar

Posredujem

denar na

hranilne knjižice

vseh denarnih zavodov **Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12.** (d)

Hranilne knjižice

vseh denarnih zavodov **kupite** ali **prodaste** najugodnejše edino pri **Bančno kom. zavodu,** Maribor. Za odgovor 3 Din. Naš poverjenik za Celje: Vinko Gaberc. (d)

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka. Ljubljana Krekov trg 10

Kupim knjižice

Ljubljanske kreditne banke proti gotovini. Ponudbe upravi »Slovenca« Maribor pod »1176-34« št. 14280. (d)

Kavcijo položim

za službo inkasanta, sluge, čuvaja ali kaj sličnega. Ponudbe sprejema »Varstvo«, Tyrševa 17. d

Prireditve

Kavarna Stritar

Vsak večer koncert. (h)

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

ČERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Za Božič

se Vam nudi zaradi izpraznitve zaloge zelo ugoden nakup raznih aluminijastih igrač, orodja za otroke itd. — pri tvrdki **Stanko Florjančič,** železnina, Resljeva cesta št. 8 (vhod skozi dvorišče). V račun se vzamejo tudi hranilne knjižice Kmetske ter Ljudske posojilnice v Ljubljani. Trgovci znaten popust. — Ne zamudite ugodne prilike!

Razna perutnina

jajca, med, orehi in jabolka vedno v zalogi po konkurenčnih cenah v filijalni trgovini Kmetijske družbe, Igriška ulica 3 (za dramo). Telefon 3755.

Telefon 2059

PREMOG KARBOPAKETE DRVA, KOKS nudi

Pogačnik

Bohoričeva ulica št. 5.

Varčnim gospodinjam

priporočamo za praznike maslo, sir in druge mlečne izdelke, priznano najboljše, v mlekarni »Naklo«, nasproti dramskega gledališča in stojnica na ljubljan. živilskem trgu. 1

Nogavice, rokavice, damsko perilo, kravate itd.

od danes naprej

15 % popusta

od reklamnih cen v izložbi

NOGAVICE

„BEMBERG"

Miklošičeva cesta 14

Lepe jaselce

kompletne ali posamezne pastirčke, ovčice, hlevčke itd. - razprodaja najceneje: Sv. Petra cesta št. 17, Ljubljana. (l)

Prima zimska jabolka

sortirana, od 2.50 Din dalje. Stalna sadna razstava pri Kmetijski družbi, Novi trg 3 in Igriška ulica 3 (za dramo). Telefon 2105 ali 3755. (l)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izberi v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Sveža jajca

zajamčena, zaboj 720 komadov 420 Din. Ia. orehe v lupini 100 kg 475 Din - kranko vsaka železniška postaja razpošilja G. Drechsler, Tuzla.

Smuči in sanke

od najcenejših do najfinejših, v največji izbiri, nudi izdelovalec Fajfar M., Ljubljana, Trnovska ul. 25. Tel. 34-10. (l)

Šivalni stroj

pogreznjen, nov, zelo ugodno prodam. Dvorakova 3-I., levo. (l)

Primerna

božična darila

priporoča po znižanih cenah modna trgovina

Ign. ŽARGI

LJUBLJANA

Sv. Petra cesta št. 11.

Več voz žaganja

proda Andlovic, Škofljica. (l)

Pumparce

površniki, obleke, perilo itd. — najcenejše pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14. (l)

Zdrav, odbran

krompir

oddaja dokler zaloga **po 50 Din 100 kg** vsako količino

tvrdka A. VOLK,

Ljubljana,

Resljeva cesta št. 24

Vnajem

ODDAJO:

Odda se v zakup

pension z gostilniškim obratom in popolno opremo, v lepem kraju na Gorenjskem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Pension 44« št. 14248 do 28. XII. 1934. (o)

Pension

s popolno opremo, v lepem kraju na Gorenjskem, naprodaj. Plačilni pogoji: gotovina ali knjižice Mestne hranilnice ljubljanske v polni vrednosti. Ponudbe sprejema uprava »Slov.« pod »Pension na Gorenjskem« št. 14217 do 28. XII. 1934. n

Inserati v »Slovencu« imajo največji uspeh

Posestva

Hiša

novozgrajena, visokopritlična, z dvema krasnima stanovanjema - naprodaj. V hiši je vodovod, elektrika ter angleška stranišča. Dalje je naprodaj več stavbnih parcel Poizve se pri I. Oražem, Moste pri Ljubljani. (p)

Priložnostni nakup!

V Podonavju ob Donavi sta ugodno naprodaj dva mlina. Natančneje: Braća Rieger, mlin, Vršac. Zaželjena je nemška korespondenca. (p)

Pouk

Dnevni in večerni krojni tečaj

za

damska in moška oblačila se prične 2. januarja 1935

Damski tečaj

je tudi jako priporočljiv za privatno uporabo (ne šivilje)

Prijave sprejema

Teodor Kunc

Ljubljana, Sv. Petra c. 4/II.

ČITAJTE IN ŠIRITE »SLOVENCA«

Perutnino pitano

štajersko, poularde, kopune, purane, purice, gosi, race, kokoši, piščance nudim najceneje. Prodajam tudi na trgu, kjer sprejemam tudi naročila za Božič in Novo leto.

Al. Hedžet, trg. s perutnino

Ljubljana 7, Aleševčeva 7.

Kupujte svilo, sukno, platno itd. v

Trpinovem bazarju

Maribor, Vetrinjska ulica 15, ker tam so res nizke cene!

Pazite na svoje zdravje in na svojo obutev!

Turisti, lovci, smučarji in vsi oni, ki imajo bodisi poklicno, bodisi v zabavo opravka v vlažnem terenu ali v snegu naj uporabljajo mazilo HEVEAX, za katero *jamčimo, da napravi vsako obutev nepremočljivo.* — Dobiti jo je v vseh specijalnih trgovinah ali pri glavnem založniku: *Lekarna Mr M. Leustek, Ljubljana, Resljeva cesta 1.*

PREHODNA DEKLIŠKA DOBA JE MED 12. IN 17. LETOM.

To je doba, ko mora imeti vsako dekle jako in zdravo kri, močne in zdrave živce in izboren tek. To daje »Energin« za jačanje krvi, živcev in teka.

»Energin« se dobi v vseh lekarnah, pollitrska steklenica 35 Din.

Reg. S. br. 4787/32.

Pošljite naročnino!

Tekma okrog sveta

28

»Spoznani ste, sir,« je zašepetala, ko se je naglo prepričala, da Clarka ni v bližini.

»Vaša bistrogledost je čudovita,« je odvrnil Gordon.

»Vaše obrvi so krive, da vas nisem spoznala prej,« se je branila pred njegovim dvomom o njenih detektivskih sposobnostih, ki se ji je zdelo, da zveni iz njegovih besed.

»Da, moje obrvi,« je ponovil. »Neverjetno, kako spretno to zdaj delajo frizerji. Moj tovariš, ki je sam frizer in je v Londonu delal, mi je namreč pripovedoval, da so mnoge lepe obrvi, ki jih na naših mladih damah občudujemo, in skoraj vedno najlepše med njimi, narejene v frizerskih ateljejih. Mislim, da bom moral odslej natančno pogledati vsako zalo dekle, ali ima pristne obrvi.«

»Cesa takega bi bili zares sposobni,« je ogorčeno dejala Ethel. »Toda varujte se, da ne boste izkusili z dekleti istega, kakor pogostoma izkušamo z ideali.«

»No, kaj pa izkušamo?«

»Da se razbijejo, ako jih preostro gledamo.«

»Vi mislite, da so mlada dekleta tudi ideali?«

»Časih tudi samo iluzije, ki jih uniči, kdor jih hoče preblizu videti. Iz previdnosti se bom raje držala zmeraj nekoliko v oddaljenosti od vas. — Toda, kako pa pridete do te strahotne preobleke?«

Well, zelo sumim, da je bil mister Clark tako prijazen, da me je priporočil čeki kot pripraven predmet za ljubeznivo oskrbo. Časnikarji so gospodom že itak vedno posebno sumljivi. Pa se mi je le posrečilo pobegniti — —«

»S pomočja mlade dame, katera je imela, upam, pristne obrvi.«

»Kaj vi veste o tem?« je vprašal Gordon presenečen.

»Videla sem vaju na Rdečem trgu.

»Da, nji se imam zahvaliti za to, da sem ušel. Poor Girl, sama je v najhujši nevarnosti kot protirevolucionarka. Vsekakor mi je preskrbela priložnost, da sem se mogel preobleči. Da bi pa ne zbujal pozornosti, zlasti pri sprevodnikih v vlaku, sva vzela z mojim spremljevalcem vozne listke samo do Irkutska. Tako sem ostal še na ruskem ozemlju. Toda ta čas bi se bil že dvano lahko spremenil v samega sebe in zavzel svoje mesto v svojem oddelku, ker se je vlakovno osebje medtem že trikrat izmenjalo. Tega si pa nisem smel drzniti zaradi mistra Clarka; on bi gotovo dal sprevodniku znamenje, da me išče policija. Za vsakega izmed nas je mnogo preveč na tehtnici, da bi svojih prednosti nasproti tekmecu ne izrabljal do skrajnosti. To bi bilo sicer proti smislu vsega našega podjetja, ki ga moramo izvesti brezpogojno brez nežne obzirnosti drug proti drugemu. Kje bi pa bila potemtakem senzacija? Saj tega si želijo od nas v prvi vrsti, in sicer v čim večji meri.«

»Kaj pa boste storili zdaj? Kako hočete priti čez mejo brez potnega lista?«

»Ta težava je že premagana. Moj tovariš je našel med sopotniki enega, ki mu je vseeno, ako se njegovo potovanje nekoliko zavleče. Odstopil mi je za primerno nagrado svoj potni list. Seveda ga bodo v Mandžuriji prijeli. Dejal bo, da je svoj potni list izgubil ali da so mu ga ukradli, in bo ostal v Mandžuriji, dokler se jim bo zdelo, da mu izstavijo nov potni list. — S svojim spremljevalcem bom zapustil vlak že v Vernjem Udinsku. To je onstran Bajkalskega jezera. Od tam je namreč zračna zveza v Ugro v Mongoliji.«

»Toda samo poleti.«

»Upam, da naju prepeljejo tudi pozimi.«

V Ethelinem očesu se je pokazal čuden izraz.

»In če se vam to posreči, boste nekaj dni prej v Pekingu kot — mister Clark.«

»Če se mi posreči — da. Če mi pa spodleti, moram počakati na prihodnji vlak in — sem izgubil.«

Zdelo se je, da se Ethel bori sama s seboj.

Nenadoma mu je položila roko na ramo in je hitro dejala:

»Mister Gordon, tudi zame je zelo važno, da pridem čimprej v Peking. Ali me hočete vzeti s seboj?«

Gordon se je predloga skoraj prestrašil.

»Na noben način,« se je podvizal odgovoriti. »Potujte dalje z ekspresom. Za vas ni tako natančno, ali pridete nekaj dni prej ali pozneje v Peking. Na vsak način pa morebitna pridobitev časa za vas ni vredna, da bi se radi nje izpostavljali takšni nevarnosti. Prav gotovo niste premislili, kaj pomeni takšna vožnja po zraku v tem letnem času v Sibiriji in Mongoliji.«

»Saj jo tvegate vendar vi tudi?« je pripomnila Ethel.

»Saj še ni niti gotovo, da dobim letalo. V ostalem bi si pa bila moja založba izbrala drugega za to potovanje, če bi bila prepričana, da spadam med bojazljive narave. Meni je moje življenje prav toliko vredno, kakor za druge njihovo lastno življenje, toda nisem dovolj strahopeten, da bi se skrival pred nevarnostjo.«

»Toda jaz tudi nisem bojazljiva in — zagotavljam vas, moje obrvi so pristne,« je tvegala svojo zadnjo besedo, čeprav je bil način Gordonovega govorjenja tak, da je bila nedvomno vsaka nadaljna prošnja zaman. Naposled pa je bila še ena misel, ki jo je odvračala od tega, da bi prav zdaj vztrajala. Morda bi vendarle ne bilo fair napram njemu — —

Ob njeni opombi se je moral Gordon nehote nasmehniti, a se je takoj nato spet zresnil.

»To že vem,« je dejal. »In vem tudi, da je vsa pogumna osebica pristna, od glave do nog. Prav zato bi si tudi ne mogel nikdar odpustiti, ako bi vas po nepotrebnem izpostavljal nevarnosti, ki jo nemara zdaleka podcenjujete. Ako bi prišel v Peking prej kot vi, boste izvedeli na našem poslaništvu, tudi to, ako sem medtem že odpotoval. Na vsak način se moram tam oglasiti, zaradi mojega potnega lista za nadaljevanje poti čez Ameriko. Ne morem čakati, da mi izstavijo reden potni list, toda poslaništvo me lahko pošlje kot svojega kurirja v London. — Ali se boste zadržali dalje časa v Pekingu?«

»Upam, da ne.«

»In potem?«

»Potem se vrnem domov.«

IX.

NAPAD

Bilo je pozno zvečer, ko je privozil vlak v Verhnje Udinsk.

Gordon, ki se je bil v zadnji uri s pomočjo lastne obleke, ki jo je bil vzel v vreči s seboj, spremenil spet v Mr. Dicka Gordona, in je bil obleko kmetice izročil svojemu spremljevalcu, da bi se kolikor mogoče podobno preoblekel, je v družbi slednjega stopil na peron, kjer se je trlo ljudi.

Ozrl se je nazaj proti spalnemu vozu, in, kakor je natihem upal, je pri odprtih vratih ugledal Ethelino postavo, ki mu je mahala v slovo. Njenega polglasnega »Na svidenje v Pekingu« seveda ni mogel slišati.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Ceš Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.